



**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ**

ΣΕ Α΄ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια, στις 7 Ιανουαρίου 2026, με την εξής σύνθεση: Σωτηρία Ντούνη, Πρόεδρος, Αγγελική Μαυρουδή, Ευαγγελία-Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Δημήτριος Πέππας, Αντιπρόεδροι, Γεώργιος Βοΐλης, Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Βασιλική Προβίδη, Νεκταρία Δουλιανάκη, Αικατερίνη Μποκόρου, Γρηγόριος Βαλληνδράς, Δημήτριος Κοκοτοής, Ελένη Σκορδά, Ευαγγελία Πασπάτη, Ιουλία Παπαθεοδώρου και Μαρία Μωυσιάδου, Σύμβουλοι, εκτός από τη Μαρία Βλαχάκη, Αντιπρόεδρο, που είχε κώλυμα. Από τους ανωτέρω οι Σύμβουλοι Δέσποινα Καββαδία-Κωνσταντάρα, Νεκταρία Δουλιανάκη, Ιουλία Παπαθεοδώρου και Μαρία Μωυσιάδου μετείχαν ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Σταυρούλα Τσάλα, Επίτροπος του Ελεγκτικού Συνεδρίου στην Υπηρεσία.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας: Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυόμενου του Γενικού Επιτρόπου της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου Σταματίου Πουλή.

Για να δικάσει την από 9.12.2025 (με Α.Β.Δ. ...) προσφυγή αναθεώρησης της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.» (ΕΕΣΥΠ) και ΑΦΜ ... , που εδρεύει ... (οδός ...) και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε διά της πληρεξούσιας δικηγόρου της Ναυσικάς Γούντζα (ΑΜ/ΔΣΑ: 28209) καθώς και διά δηλώσεως κατ' άρθρο 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020 του πληρεξούσιου δικηγόρου της Αναστάσιου – Ευγένιου Χριστοφιλόπουλου (ΑΜ/ΔΣΑ: 24563).

Με την προσφυγή επιδιώκεται η αναθεώρηση της 1562/2025 απόφασης του Εβδόμου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Το Ελληνικό Δημόσιο, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών, παραστάθηκε διά δηλώσεως, κατ' άρθρο 231 παρ. 1 του ν. 4700/2020, του Παρέδρου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Δημητρίου Τοπαλίδη.

Κατά της προσφυγής και υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης απόφασης παρεμβαίνει, με το από 5.1.2026 δικόγραφο, η ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «...» και τον διακριτικό τίτλο «...», που εδρεύει ... (οδός ...) και εκπροσωπείται νόμιμα, η οποία παραστάθηκε διά του πληρεξούσιου δικηγόρου της Γεωργίου Καραβοκύρη (ΑΜ/ΔΣΑ: 26876).

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε, το Δικαστήριο άκουσε:

Την πληρεξούσια δικηγόρο της προσφεύγουσας εταιρείας, η οποία ανέπτυξε προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους και ζήτησε την παραδοχή της προσφυγής αναθεώρησης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της παρεμβαίνουσας εταιρείας, ο οποίος ανέπτυξε προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους και ζήτησε την απόρριψη της προσφυγής αναθεώρησης.

Τον Επίτροπο της Επικρατείας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ο οποίος ανέπτυξε προφορικά την από 7.1.2026 έγγραφη γνώμη του και πρότεινε την απόρριψη της προσφυγής αναθεώρησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση, το Δικαστήριο συνήλθε στις 26 Ιανουαρίου 2026 σε τηλεδιάσκεψη, με τη χρήση της επίσημης κρατικής πλατφόρμας e-Presence.gov.gr, σύμφωνα με το άρθρο 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020, με παρόντες τους δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από την Αντιπρόεδρο Αγγελική Μαυρουδή και τους Συμβούλους Δημήτριο Κοκοτσή και Ελένη Σκορδά, που απουσίαζαν λόγω κωλύματος (άρθρο 293 παρ. 3 εδ. α' του ν. 4700/2020).

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Αγγελικής Πανουτσακοπούλου και

Αφού σκέφθηκε κατά τον νόμο

Αποφάσισε τα εξής:

1. Για την άσκηση της ένδικης προσφυγής δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου (άρθρα 308 παρ. 3, 335 παρ. 2 και 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020 «Ενιαίο κείμενο Δικονομίας για το Ελεγκτικό Συνέδριο, ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τον προσυμβατικό έλεγχο (...)», Α' 127, σε συνδυασμό με τα άρθρα 2 παρ. 13 του ν. 3986/2011, Α' 152, και 206 του ν. 4389/2016, Α' 94).

2. Με την υπό κρίση προσφυγή, όπως οι λόγοι της αναπτύσσονται με το νομίμως κατατεθέν, από 12.1.2026, υπόμνημα, ζητείται η αναθεώρηση της 1562/2025 απόφασης του Εβδόμου Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία απορρίφθηκε η από 13.8.2025 (Α.Β.Δ. ...) προσφυγή ανάκλησης της ανώνυμης εταιρείας με την επωνυμία «Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας Α.Ε.» (ΕΕΣΥΠ) κατά της 224/2025 Πράξης του ΣΤ' Κλιμακίου (Γ' Θερινού) του Δικαστηρίου. Με την τελευταία αυτή Πράξη κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και της εταιρείας ... , για την ανάθεση της προμήθειας με τίτλο «Προμήθεια είκοσι πέντε (25) Αμφιβίων Μονοκινητήριων Αεροσκαφών Πυρόσβεσης για τα νησιωτικά συμπλέγματα», προϋπολογισθείσας δαπάνης 154.858.600 ευρώ, απαλλασσομένης από ΦΠΑ, και ισόποσης συμβατικής αξίας, με διενεργούσα αρχή της οικείας διαδικασίας ανάθεσης την εταιρεία με την επωνυμία «Ταμείο Αξιοποίησης Ιδιωτικής Περιουσίας του Δημοσίου Α.Ε.» (ΤΑΙΠΕΔ) και ήδη την καθολική διάδοχο αυτής ΕΕΣΥΠ.

3. Η ως άνω προσφυγή έχει ασκηθεί εμπροθέσμως και εν γένει νομοτύπως, και πρέπει, συνεπώς, να γίνει τυπικά δεκτή και να εξεταστεί περαιτέρω ως προς τη βασιμότητα των προβαλλόμενων με αυτή λόγων.

4. Η ασκηθείσα από την εταιρεία ... παρέμβαση κατά της υπό κρίση προσφυγής και υπέρ του κύρους της προσβαλλόμενης απόφασης είναι απορριπτέα ως απαράδεκτη, προεχόντως διότι η παρεμβαίνουσα εταιρεία είχε ασκήσει παρέμβαση στο πλαίσιο της δίκης επί της προσφυγής ανάκλησης, επί της οποίας εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, με την απόφαση δε αυτή κρίθηκε η ανωτέρω παρέμβαση απαράδεκτη, πρωτίστως ελλείψει εννόμου συμφέροντος, συνεπεία της ιδιότητας της παρεμβαίνουσας ως οριστικώς αποκλεισθείσας από τον ελεγχόμενο διαγωνισμό (κατά το στάδιο του ελέγχου των δικαιολογητικών συμμετοχής και των τεχνικών προσφορών και αφού απορρίφθηκαν η προδικαστική προσφυγή της κατά του αποκλεισμού της με τη .../2024 απόφαση της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων καθώς και η αίτηση ακύρωσής της κατά της απόφασης αυτής με την .../2025 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας), καθώς και λόγω έλλειψης υπογραφής του οικείου δικογράφου από πληρεξούσιο δικηγόρο. Ως εκ τούτου, για την παραδεκτή συμμετοχή της στην παρούσα δίκη η παρεμβαίνουσα εταιρεία όφειλε να ασκήσει προσφυγή αναθεώρησης κατά της ανωτέρω απόφασης, κατά το μέρος με το οποίο κρίθηκε απαράδεκτη η παρέμβασή της, παρέλειψε δε να το πράξει (βλ. άρθρα 41, 328 παρ. 3, 329 παρ. 1, 2 και 4, και 336 παρ. 1 του ν. 4700/2020 - ΕλΣυν Ολ. 2267/2022, σκ. 6, 310/2022, σκ. 17). Εξάλλου, η παρεμβαίνουσα, η οποία έχει αποκλειστεί οριστικά από τον διαγωνισμό, πέραν του ότι δεν νομιμοποιείται, κατά τα ως άνω, ενεργητικά να ασκήσει παρέμβαση στο πλαίσιο της παρούσας δίκης, δεν έχει και έννομο συμφέρον προς τούτο, καθόσον η ευδοκίμηση αυτής, κατόπιν της τυχόν απόρριψης της υπό κρίση προσφυγής που θα έχει ως συνέπεια τη μη σύναψη της ελεγχόμενης σύμβασης με τον αναδειχθέντα στον ελεγχόμενο διαγωνισμό ανάδοχο, δεν συνεπάγεται ευθέως άμεση ευμενή μεταβολή της νομικής ή πραγματικής κατάστασής της, αφού δεν δύναται να οδηγήσει άμεσα στην ανάθεση της σύμβασης σε αυτή (ΕλΣυν Ολ. 310/2022, σκ. 15).

5. Ο ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)», Α' 147, ορίζει στο άρθρο 106 παρ. 3: «Αν διαπιστωθούν σφάλματα ή παραλείψεις σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή μπορεί, μετά από γνώμη του αρμοδίου οργάνου, να ακυρώσει μερικώς τη διαδικασία ή να αναμορφώσει ανάλογα το αποτέλεσμα της ή να αποφασίσει την επανάληψή της από το σημείο που εμφλοχώρησε το σφάλμα ή η παράλειψη». Κατά την έννοια της διάταξης αυτής, η αναθέτουσα αρχή διατηρεί τη δυνατότητα, σε οποιοδήποτε στάδιο της διαδικασίας του διαγωνισμού, να ερευνήσει είτε αυτεπαγγέλτως, είτε κατόπιν σχετικής επισήμανσης εκ μέρους των διαγωνιζομένων, είτε κατόπιν της συμμόρφωσης με τις, εκφερόμενες κρίσεις από τα αρμόδια όργανα και

σηματισμούς του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο πλαίσιο του διενεργούμενου προσυμβατικού ελέγχου, την ύπαρξη πλημμελειών προηγούμενων πράξεων της διαδικασίας και να προβεί, κατά περίπτωση, στις κατά νόμο ενέργειες, ώστε να άρει τις εντοπισθείσες πλημμέλειες. Στο πλαίσιο αυτό, όπως έχει κριθεί (βλ. ΕλΣυν Ολ. 276/2025, σκ. 17 και εκεί αναφερόμενη νομολογία), η Ολομέλεια του Ελεγκτικού Συνεδρίου, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής αναθεώρησης, η οποία εξετάζεται, κατά το άρθρο 329 παρ. 1 του ν. 4700/2020, και για πλάνη περί τα πράγματα, διατηρεί την εξουσία να ερευνά την υπόθεση, ως δικαστήριο δεύτερου βαθμού πλήρους δικαιοδοσίας, και, συνεπώς, εξετάζει κάθε λόγο προσφυγής, έστω και μεταγενέστερα προκύψαντα, κατά την εφαρμογή του άρθρου 106 παρ. 3 του ν. 4412/2016. Τούτο δε, καθόσον από καμία διάταξη νόμου δεν κωλύεται η αναθέτουσα αρχή να επιχειρήσει, ενόσω η νομιμότητα του ελεγχόμενου διαγωνισμού είναι ακόμη εκκρεμής ενώπιον του Ελεγκτικού Συνεδρίου, κατόπιν άσκησης προσφυγής ανάκλησης ή αναθεώρησης, να συμμορφωθεί με τις εκφερόμενες κατά τον προσυμβατικό έλεγχο κρίσεις και να άρει τις αναδειχθείσες ως ουσιώδεις πλημμέλειες, σε οποιοδήποτε στάδιο της εν λόγω διαδικασίας μέχρι την έκδοση απόφασης επί της προσφυγής αναθεώρησης, χωρίς να υποχρεούται να επανυποβάλει τον φάκελο της ελεγχόμενης σύμβασης για νέο πρωτογενή έλεγχο από το αρμόδιο Κλιμάκιο ή Επίτροπο, εφόσον, σε αυτή την περίπτωση, δεν μεταβάλλεται το καθόλου περιεχόμενο και οι κατ' ιδίαν όροι της.

6. Η Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26^{ης} Φεβρουαρίου 2024 σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ αναφέρει στο Προοίμιο, στην αιτιολογική σκέψη 101, ότι «Οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει επίσης να έχουν τη δυνατότητα να αποκλείουν οικονομικούς φορείς οι οποίοι έχουν φανεί αναξιόπιστοι, (...), λόγω άλλων μορφών σοβαρών επαγγελματικών παραπτώματων, όπως είναι οι παραβιάσεις των κανόνων περί ανταγωνισμού (...). Όταν βασίζονται σε λόγους προαιρετικού αποκλεισμού, οι αναθέτουσες αρχές θα πρέπει να δίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην αρχή της αναλογικότητας. Μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις μπορούν ελάχισσες παρατυπίες να οδηγήσουν στον αποκλεισμό οικονομικού φορέα. Όταν, ωστόσο, συρρέουν επαναλαμβανόμενες περιπτώσεις ελασσόνων παρατυπιών, μπορεί να γεννηθούν αμφιβολίες ως προς την αξιοπιστία οικονομικού φορέα, οι οποίες μπορούν ενδεχομένως να δικαιολογούν τον αποκλεισμό του» και στην αιτιολογική σκέψη 102 ότι «Θα πρέπει, ωστόσο, να επιτρέπεται στους οικονομικούς φορείς να υιοθετούν μέτρα συμμόρφωσης με στόχο την άρση των συνεπειών τυχόν ποινικών αδικημάτων ή παραπτώματων και την αποτελεσματική πρόληψη των παρανομιών. Τα εν λόγω μέτρα μπορεί να συνίστανται ιδίως σε μέτρα που αφορούν το προσωπικό και την οργάνωση, όπως είναι η διακοπή όλων των δεσμών με πρόσωπα ή οργανισμούς που εμπλέκονται στην παράνομη συμπεριφορά, κατάλληλα μέτρα αναδιοργάνωσης προσωπικού, η εφαρμογή συστημάτων υποβολής εκθέσεων και

ελέγχου, η δημιουργία δομής εσωτερικού ελέγχου για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και η έγκριση εσωτερικών κανόνων ευθύνης και αποζημίωσης. Όταν τα εν λόγω μέτρα προσφέρουν επαρκείς εγγυήσεις, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν θα πρέπει πλέον να αποκλείεται για αυτούς τους λόγους και μόνον. Οι οικονομικοί φορείς θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να ζητούν να εξετάζονται τα μέτρα συμμόρφωσης που λαμβάνονται με σκοπό την πιθανή συμμετοχή τους στη διαδικασία προμήθειας. Θα πρέπει, εντούτοις, να εναπόκειται στα κράτη μέλη να καθορίζουν τους ακριβείς διαδικαστικούς και ουσιαστικούς όρους που θα ισχύσουν σε τέτοιες περιπτώσεις. Θα πρέπει ειδικότερα να έχουν την ελευθερία να αποφασίζουν αν επιθυμούν να επιτρέπουν στις επιμέρους αναθέτουσες αρχές να προβαίνουν οι ίδιες στις σχετικές αξιολογήσεις ή να αναθέτουν το καθήκον αυτό σε άλλες αρχές, σε κεντρικό ή μη επίπεδο».

7. Συναφώς, στο πλαίσιο προσαρμογής στην ανωτέρω Οδηγία ο ν. 4412/2016 ορίζει στο άρθρο 18, όπως ισχύει, με τίτλο «Αρχές εφαρμοζόμενες στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων», ότι «1. (...) Οι αναθέτουσες αρχές αντιμετωπίζουν τους οικονομικούς φορείς ισότιμα και χωρίς διακρίσεις και ενεργούν με διαφάνεια, τηρώντας την αρχή της αναλογικότητας, της αμοιβαίας αναγνώρισης, της προστασίας του δημόσιου συμφέροντος, της προστασίας των δικαιωμάτων των ιδιωτών, της ελευθερίας του ανταγωνισμού (...) 2. (...)», στο άρθρο 73, με τίτλο «Λόγοι αποκλεισμού - Εξουσιοδοτική διάταξη (άρθρο 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ)», όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021 (Α' 36/9.3.2021), ότι «1. (...) 4. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν από τη συμμετοχή σε διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης οποιονδήποτε οικονομικό φορέα σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: α) (...), γ) εάν, με την επιφύλαξη της παρ. 3β του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 (Α' 93), περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, η αναθέτουσα αρχή διαθέτει επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δ) (...), ε) (...), στ) (...), ζ) εάν ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων, κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή του άρθρου 79, περί Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης, η) (...), θ) (...) 6. (...) Σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να αποκλείουν οικονομικό φορέα, όταν αποδεικνύεται ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας βρίσκεται λόγω πράξεων ή παραλείψεων αυτού είτε πριν είτε κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ανάθεσης, σε μία από τις περιπτώσεις της παρ. 4. 7. Οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας εμπίπτει σε μια από τις καταστάσεις που αναφέρονται (...) στην παρ. 4, εκτός από την περ. β' αυτής, μπορεί να

προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Εάν τα στοιχεία κριθούν επαρκή, ο εν λόγω οικονομικός φορέας δεν αποκλείεται από τη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Για τον σκοπό αυτόν, ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι έχει καταβάλει ή έχει δεσμευθεί να καταβάλει αποζημίωση για ζημίες που προκλήθηκαν από το ποινικό αδίκημα ή το παράπτωμα, ότι έχει διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο, μέσω ενεργού συνεργασίας με τις ερευνητικές αρχές, και έχει λάβει συγκεκριμένα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα, καθώς και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού κατάλληλα για την αποφυγή περαιτέρω ποινικών αδικημάτων ή παραπτωμάτων. Τα μέτρα που λαμβάνονται από τους οικονομικούς φορείς αξιολογούνται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τις ιδιαίτερες περιστάσεις του ποινικού αδικήματος ή του παραπτώματος. Αν τα μέτρα κριθούν ανεπαρκή, γνωστοποιείται στον οικονομικό φορέα το σκεπτικό της απόφασης αυτής (...) 8. Η απόφαση της αναθέτουσας αρχής για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7, εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9, η οποία εκδίδεται εντός προθεσμίας σαράντα (40) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης της αναθέτουσας αρχής στην εν λόγω επιτροπή, συνοδευόμενου από όλα τα σχετικά στοιχεία. Αν παρέλθει άπρακτη η προθεσμία του πρώτου εδαφίου, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να εκδώσει απόφαση για τη διαπίστωση της επάρκειας ή μη των επανορθωτικών μέτρων κατά την παρ. 7 και χωρίς τη σύμφωνη γνώμη της επιτροπής της παρ. 9. 9. Για τις ανάγκες των παρ. 7 και 8, με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης και Επενδύσεων, συγκροτείται επιτροπή, τριετούς θητείας (...).

8. Από τις ανωτέρω διατάξεις, ερμηνευόμενες σε συνδυασμό με τις ανωτέρω αιτιολογικές σκέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, συνάγονται τα ακόλουθα: Με το άρθρο 73 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 22 του ν. 4782/2021, ενσωματώθηκαν στο εθνικό δίκαιο οι διατάξεις του άρθρου 57 παρ. 1 έως 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και καθιερώθηκε ένα σύστημα υποχρεωτικών και δυνητικών (προαιρετικών) λόγων αποκλεισμού από τη συμμετοχή στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, προκειμένου να διαφυλάσσεται το δημόσιο συμφέρον και να διασφαλίζεται ο ανόθευτος και υγιής ανταγωνισμός μεταξύ των οικονομικών φορέων, καθώς και η τήρηση των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας. Στην παράγραφο 4 του ως άνω άρθρου προβλέπονται οι δυνητικοί λόγοι αποκλεισμού, οι οποίοι δεν ορίζονται στον νόμο ως υποχρεωτικοί, αλλά εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια των αναθετουσών αρχών να τους θέσουν ως κανονιστικούς όρους της διαγωνιστικής διαδικασίας, εντάσσοντάς τους στην οικεία διακήρυξη. Σε περίπτωση πάντως που μία αναθέτουσα αρχή επιλέξει να συμπεριλάβει στη διακήρυξη οποιονδήποτε από τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού, τότε αυτός καθίσταται υποχρεωτικός, δηλαδή η ως άνω αρχή

οφείλει να εξετάσει τη συνδρομή ή μη των προϋποθέσεων εφαρμογής του συγκεκριμένου λόγου και να αποκλείσει τον οικονομικό φορέα, στο πρόσωπο του οποίου κρίνει αιτιολογημένα ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές (ΔΕΕ, απόφαση της 21.12.2023, Infraestruturas de Portugal SA, C-66/22, σκ. 87, 88). Σύμφωνα δε με τις διατάξεις του άρθρου 73 παρ. 4 του ν. 4412/2016, η εκτίμηση περί του εάν ένας οικονομικός φορέας πρέπει να αποκλειστεί ή μη από τη διαγωνιστική διαδικασία, συνεπεία ενός τέτοιου λόγου, έχει ανατεθεί στην αναθέτουσα αρχή, η οποία διαθέτει την ευχέρεια να αξιολογεί την ακεραιότητα και την αξιοπιστία κάθε προσφέροντος, να αξιολογεί δηλαδή τα ουσιώδη στοιχεία της μεταξύ τους σχέσης, στα οποία ερείδεται η εμπιστοσύνη της στο πρόσωπό του (ΔΕΕ, αποφάσεις της 21.12.2023, Infraestruturas de Portugal SA, C-66/22, σκ. 55, 56, 75, της 15.9.2022, Landkreis Aichach-Friedberg, 416/21, σκ. 41, 42, της 7.9.2021, Klairėdos regiono atliekų tvarkymo centras, C-927/19, σκ. 141, της 3.6.2021, Rad Service Srl Unipersonale κ.λπ., C-210/20, σκ. 35, της 30.1.2020, Tim SpA, C-395/18, σκ. 41, της 3.10.2019, Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA, C-267/2018, σκ. 25-26, της 19.6.2019, Meca Srl, C-41/2018, σκ. 28-30 και 34, της 24.10.2018, Vossloh Laesis GmbH, C-124/2017, σκ. 23, 26). Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να δίδεται ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση της αρχής της αναλογικότητας κατά την εφαρμογή των λόγων αυτών αποκλεισμού, ήτοι στη σημασία της παρατυπίας ως μείζονος ή ελάσσονος (βλ. αιτιολογική σκέψη 101 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, ΔΕΕ, αποφάσεις της 21.12.2023, Infraestruturas de Portugal SA, C-66/22, σκ. 77, της 30.1.2020, Tim SpA, C-395/18, σκ. 45, 48-50, της 3.10.2019, Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA, C-267/2018, σκ. 26-29, της 19.6.2019, Meca Srl, C-41/18, σκ. 31-32), η αρχή δε αυτή επιβάλλει συγκεκριμένη και εξατομικευμένη εκτίμηση της συμπεριφοράς του οικείου οικονομικού φορέα βάσει όλων των στοιχείων που ασκούν επιρροή (ΔΕΕ, αποφάσεις της 26.1.2023, «HSC Baltic» UAB κ.λπ., C-682/21, σκ. 41, της 7.9.2021, Klairėdos regiono atliekų tvarkymo centras, C-927/19, σκ. 157, της 3.6.2021, Rad Service Srl Unipersonale κ.λπ., C-210/20, σκ. 40).

9. Ειδικότερα, ο προβλεπόμενος στο άρθρο 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016 λόγος αποκλεισμού αφορά στην περίπτωση που υφίστανται επαρκείς, εύλογες, αντικειμενικές και συγκλίνουσες ενδείξεις - χωρίς να απαιτείται πλήρης απόδειξη - οι οποίες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ένας διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες ή συμμετείχε σε πρακτικές με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, ανεξαρτήτως του αν οι συμφωνίες αυτές εμπίπτουν ή μη στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 της ΣΛΕΕ (ΔΕΕ, αποφάσεις της 15.9.2022, Landkreis Aichach-Friedberg, C-416/21, σκ. 48, 49, 60, της 17.5.2018, Šiaulių regiono atliekų tvarkymo centras και «Ecoservice projektai» UAB, C-531/16, σκ. 37, της 8.2.2018, Lloyd's of London, C-144/17, σκ. 38, ΔΕΚ, απόφαση της 19.5.2009, Assitur Srl, C-538/07, σκ. 32). Προς τον σκοπό αυτόν, απόφαση δικαιοδοτικού χαρακτήρα, ακόμα και αν δεν έχει καταστεί αμετάκλητη ή

δεν έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου, είναι δυνατόν, αναλόγως του αντικειμένου της, να αποτελέσει για την αναθέτουσα αρχή πρόσφορο μέσο προς διαπίστωση της ύπαρξης προαιρετικού λόγου αποκλεισμού, εφόσον η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής υπόκειται, εν πάση περιπτώσει, σε δικαστικό έλεγχο (ΔΕΕ, αποφάσεις της 20.12.2017, Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani SpA, C-178/16, σκ. 47, της 13.12.2012, Forposta SA, C-465/11, σκ. 28). Η πρόβλεψη του ως άνω λόγου αποκλεισμού έχει ως σκοπό να παρασχεθεί στην αναθέτουσα αρχή η ευχέρεια να εκτιμήσει και να λάβει υπ' όψιν την ακεραιότητα και την αξιοπιστία των συμμετεχόντων οικονομικών φορέων, για τους οποίους κρίνει ότι υπάρχουν επαρκή στοιχεία ότι συνήψαν συμφωνίες αντίθετες προς τον ανταγωνισμό (ΔΕΕ, απόφαση της 15.9.2022, Land Kreis Aichach-Friedberg, C-416/21, σκ. 42 και 48), αφού τηρήσει τη διαγραφόμενη στις παρ. 8 και 9 του ως άνω άρθρου διαδικασία εξέτασης της επάρκειας των επανορθωτικών μέτρων που έλαβαν αυτοί, προς απόδειξη της αξιοπιστίας τους και σε περίπτωση που εκτιμήσει ότι τα μέτρα αυτά δεν είναι επαρκή, να μπορεί να τους αποκλείει από τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης.

10. Εξάλλου, για τον αποκλεισμό οικονομικού φορέα λόγω «απόκρυψης» πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή (ή μη) λόγου αποκλεισμού, κατά το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, δεν απαιτείται η διενέργεια έρευνας και η διαπίστωση από την αναθέτουσα αρχή ότι η ανακριβής δήλωση είναι απατηλή ή προϊόν δόλου από τον οικονομικό φορέα, διότι αυτή η αξιολόγηση σχετίζεται με άλλη διακεκριμένη και αυτοτελή περίπτωση αποκλεισμού, που προϋποθέτει την κρίση ότι ο οικονομικός φορέας έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών (ψευδών) δηλώσεων, η οποία περιλαμβάνεται στο πρώτο εδάφιο της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016. Πρόκειται για τον αυτοτελή λόγο αποκλεισμού που τυποποιείται ως συμπεριφορά τελούμενη διά παραλείψεως (απόκρυψη των πληροφοριών που έχουν καθοριστική επιρροή για την εξακρίβωση της συνδρομής ή μη των λοιπών προβλεπόμενων λόγων αποκλεισμού, όπως είναι ο λόγος που τυποποιείται στην περ. γ' της ίδιας παραγράφου) και απαιτείται να είναι ουσιώδης, υπό την έννοια ότι οι αποκρυβείσες πληροφορίες μπορούν να ασκήσουν επιρροή στην απόφαση που λαμβάνει η αναθέτουσα αρχή (ΔΕΕ, απόφαση της 3.10.2019, Delta Antrepriză de Construcții și Montaj 93 SA, C-267/2018, σκ. 34-35, καθώς και Προτάσεις Γενικού Εισαγγελέα στην υπόθεση, σκ. 53). Προκειμένου δε να εκτιμηθεί η βαρύτητα των πληροφοριών που απεκρύβησαν, δεν αρκεί η διαπίστωση ότι ο προσφέρων αποσιώπησε την ενδεχόμενη συνδρομή λόγου αποκλεισμού, αλλά είναι επιπλέον αναγκαίο, με βάση την αρχή της αναλογικότητας (βλ. αιτιολογική σκέψη 101 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), να εξετάζονται οι ιδιαίτερες περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη των πληροφοριών, η σημασία των πληροφοριών που απεκρύβησαν για τις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής και η βαρύτητα της συμπεριφοράς αυτής (ΔΕΕ, απόφαση της 3.10.2019, Delta Antrepriză de

Construcții și Montaj 93 SA, C-267/2018, σκ. 36-37). Η διαπίστωση της συνδρομής του αυτοτελούς λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 (απόκρυψη πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή ή μη άλλου λόγου αποκλεισμού), ο οποίος δεν ταυτίζεται ούτε απορροφάται από αυτόν της περίπτωσης γ' της ίδιας διάταξης (σύναψη συμφωνιών με σκοπό τη στρέβλωση του ανταγωνισμού), δημιουργεί σε κάθε περίπτωση υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής, στην οποία έχει ανατεθεί η ευθύνη της εκτίμησης του κατά πόσο ένας διαγωνιζόμενος πρέπει να αποκλειστεί με βάση τους δυνητικούς λόγους αποκλεισμού από τη διαδικασία σύναψης δημόσιας σύμβασης, να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση περί του εάν συντρέχει στο πρόσωπό του ο λόγος αποκλεισμού της περίπτωσης ζ', έστω και αν ο λόγος αυτός συντρέχει με τον λόγο αποκλεισμού της περίπτωσης γ' και αυτός ο τελευταίος έχει θεραπευτεί επειδή ο διαγωνιζόμενος δήλωσε επανορθωτικά μέτρα, τα οποία μετά την τήρηση της νόμιμης σχετικής διαδικασίας κρίθηκαν επαρκή από την αναθέτουσα αρχή (ΔΕΕ, απόφαση της 8.5.2019, Delta Antrepiza de Constructiisi Montaj, C-267/2018, σκ. 25, 26, 34 και 35, πρβλ απόφαση της 21.12.2023, Infraestructuras de Portugal SA, C-66/22, σκ. 90).

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, από το σύνολο των στοιχείων προκύπτουν όσα αναφέρονται στις σκέψεις 12 έως 28 που ακολουθούν:

12. Με την .../28.11.2023 απόφαση του Υπουργού Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας εγκρίθηκε η διενέργεια διεθνούς ανοικτού ηλεκτρονικού διαγωνισμού και το τεύχος της οικείας διακήρυξης με τα παραρτήματά του για την ελεγχόμενη προμήθεια, προϋπολογιζόμενης δαπάνης 154.858.600 ευρώ (απαλλασσομένης από ΦΠΑ) με διενεργούσα τον διαγωνισμό αρχή το ΤΑΙΠΕΔ που ήδη (από 1.1.2025) απορροφήθηκε από την ΕΕΣΥΠ. Η εν λόγω προμήθεια χρηματοδοτείται κατά το ποσό των 78.331.800 ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΤΑΑ), κατά το ποσό των 50.271.000 ευρώ από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) και κατά το ποσό των 26.255.800 ευρώ από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (ΠΔΕ), μέσω δανείου από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (βλ. άρθρο 1.2 της διακήρυξης). Σύμφωνα με την οικεία διακήρυξη (ΑΔΑΜ: ...), αντικείμενο της σύμβασης είναι η προμήθεια είκοσι πέντε αμφίβιων μονοκινητήριων (Turboprop) αεροσκαφών (Α.Μ.Α.) πυρόσβεσης σταθερής πτέρυγας και συναφών υπηρεσιών υποστήριξης, δεκαεννέα μονοθέσιων και έξι διθέσιων. Κριτήριο ανάθεσης ορίστηκε η πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας-τιμής (βλ. άρθρα 1.3 και 2.3 της διακήρυξης). Ο δε ανάδοχος υποχρεούται να παραδώσει τα αεροσκάφη σε πέντε έτη και συγκεκριμένα 5 αεροσκάφη (3 διθέσια και 2 μονοθέσια) το 1^ο έτος, 6 αεροσκάφη (3 διθέσια και 3 μονοθέσια) το 2^ο έτος, 6 μονοθέσια αεροσκάφη το 3^ο έτος, 6 μονοθέσια αεροσκάφη το 4^ο έτος και 2 μονοθέσια αεροσκάφη το 5^ο έτος.

13. Στο άρθρο 2.2.3.4. της ως άνω διακήρυξης ορίζεται ότι «Αποκλείεται από τη συμμετοχή στη διαδικασία σύναψης της παρούσας σύμβασης, οικονομικός φορέας σε οποιαδήποτε από τις ακόλουθες καταστάσεις: (α) (...), (γ) εάν, με την επιφύλαξη της παραγράφου 3Γ του άρθρου 44 του ν. 3959/2011 περί ποινικών κυρώσεων και άλλων διοικητικών συνεπειών, υπάρχουν επαρκώς εύλογες ενδείξεις που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού (...), (ζ) εάν έχει κριθεί ένοχος εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση της απουσίας των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, έχει αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές ή δεν είναι σε θέση να προσκομίσει τα δικαιολογητικά που απαιτούνται κατ' εφαρμογή της παραγράφου 2.2.9.2 της παρούσας (...))», στο άρθρο 2.2.3.6. ότι «Ο οικονομικός φορέας αποκλείεται σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας σύναψης της παρούσας σύμβασης, όταν αποδεικνύεται ότι βρίσκεται, λόγω πράξεων ή παραλείψεων του, είτε πριν είτε κατά τη διαδικασία, σε μία από τις ως άνω περιπτώσεις», στο άρθρο 2.2.3.7. επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 73 παρ. 7 του ν. 4412/2016 και στο άρθρο 2.2.8.1., στο οποίο κατά βάση επαναλαμβάνονται οι ρυθμίσεις του άρθρου 78 του ν. 4412/2016, ότι «Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες ενός ή περισσότερων άλλων φορέων, εν όλω ή εν μέρει, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς (...) Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας της παραγράφου 2.2.6.2, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες (...) Το ΤΑΙΠΕΔ ελέγχει αν οι φορείς, στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί ο οικονομικός φορέας, πληρούν κατά περίπτωση τα σχετικά κριτήρια επιλογής και εάν συντρέχουν λόγοι αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3. (...)».

14. Μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών (2.2.2024) υποβλήθηκαν προσφορές από τις εταιρείες ... και ... (με διακριτικό τίτλο ...).

15. Η Επιτροπή Διαγωνισμού, με το .../26.6.2024 Πρακτικό της, το οποίο εγκρίθηκε με το Πρακτικό της από ... συνεδρίασης ... του Διοικητικού Συμβουλίου (ΔΣ) του ΤΑΙΠΕΔ, έκανε δεκτά τα δικαιολογητικά συμμετοχής και την τεχνική προσφορά της εταιρείας ... , ενώ απέρριψε την προσφορά της εταιρείας ... διότι α) η προσφορά αυτή δεν πληρούσε ούτε στο πρόσωπο της ίδιας της εταιρείας ούτε της δανείζουσας σε αυτή ικανότητα εταιρείας ... , το κριτήριο επιλογής της τεχνικής και επαγγελματικής ικανότητας σύμφωνα με το άρθρο 2.2.6. της διακήρυξης, αφού δεν δήλωσε καμία προγενέστερη παράδοση αμφίβιου

αεροσκάφους πυρόσβεσης και υλοποίηση σχετικών υπηρεσιών εκπαίδευσης προσωπικού και τεχνικής υποστήριξης και β) τα προσφερόμενα από αυτή αεροσκάφη δεν πληρούσαν τις ελάχιστες υποχρεωτικές τεχνικές απαιτήσεις των παρ. 5.1.3. και 5.1.4. του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης. Κατά της ως άνω απόφασης του ΔΣ του ΤΑΠΠΕΔ η εταιρεία ... άσκησε προδικαστική προσφυγή (με ΓΑΚ ...), η οποία απορρίφθηκε με την .../2024 απόφαση της Ενιαίας Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΑΔΗΣΥ), κατά της οποίας η ως άνω εταιρεία άσκησε την από ... αίτηση ακύρωσης ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας, που επίσης απορρίφθηκε με την .../2025 απόφαση αυτού.

16. Κατόπιν δε του .../2.4.2025 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, με την από 2.4.2025 απόφαση του Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ αποκλείστηκε οριστικά η προσφορά της εταιρείας ... από τον διαγωνισμό, έγινε δεκτή η ανερχόμενη σε 154.858.600 ευρώ οικονομική προσφορά της εταιρείας ... και αναδείχθηκε αυτή προσωρινή ανάδοχος. Εν συνεχεία, αφού η Επιτροπή Διαγωνισμού, με το .../9.5.2025 Πρακτικό της, έκανε δεκτά τα οικεία δικαιολογητικά κατακύρωσης, με την από 9.5.2025 απόφαση του Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην εταιρεία Μεταξύ των δικαιολογητικών κατακύρωσης περιλαμβάνονταν και οι από 8.4.2025 υπεύθυνες δηλώσεις της προσωρινής αναδόχου και της τρίτης δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου ... περί μη συνδρομής υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπό τους.

17. Ο φάκελος με τα στοιχεία της υπόθεσης υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο στις 15.5.2025 (αρ. πρωτ. ΕΛΣυν ...), με το .../15.5.2025 έγγραφο του Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ και συμπληρώθηκε, μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail), στις 18.6.2025 και 25.6.2025.

18. Περαιτέρω, με την από 20.5.2025 επιστολή της εταιρείας ... (δανείζουσας ικανότητα στην [αποκλεισθείσα] ...), και, εν συνεχεία, με την από 25.6.2025 υπεύθυνη δήλωση της προσωρινής αναδόχου εταιρείας ... τέθηκε υπόψη της διενεργούσας αρχής η .../2025 απόφαση του Εθνικού Δικαστηρίου (Α΄ Τμήμα Ποινικό) της Ισπανίας ... περί καταδίκης του πρώην μέλους του ΔΣ και ... μοναδικού Διευθυντή της συσταθείσας το ... εταιρείας ... (σήμερα ...) [εδώ δανείζουσα ικανότητα εταιρεία – υπεργολάβος] - και πρώην εταίρου και μοναδικού διαχειριστή της ατομικής επιχείρησης ... (σήμερα ...), η οποία ήταν η μοναδική ιδιοκτήτρια της ως άνω εταιρείας ... , καθώς και πρώην διαχειριστή και της [προσωρινής αναδόχου] εταιρείας ... - για αθέμιτο ανταγωνισμό. Ειδικότερα, με την εν λόγω απόφαση καταδικάστηκε ο ανωτέρω για συνέργεια κατά τον καθορισμό τιμών σε δημόσιους διαγωνισμούς, δωροδοκία, στρεψοδικία, υπεξαίρεση και παραποίηση επισήμων εγγράφων, σε κατ' ιδέαν συρροή, με τη συνδρομή της αναλογικής ελαφρυντικής περιστάσης της καθυστερημένης ομολογίας και της απλής ελαφρυντικής περιστάσης της αδικαιολόγητης

καθυστερήσης. Συγκεκριμένα, στο κεφάλαιο II «Αποδειγμένα γεγονότα» της ως άνω απόφασης (βλ. σελ. 10 - 12) αναφέρεται ότι μεταξύ 1999 και 2018, μία ομάδα επιχειρηματιών στον τομέα της αεροναυτιλίας, σε συνέχεια συμπαιγνίας για τον γεωγραφικό επιμερισμό των δημόσιων διαγωνισμών που προκηρύσσονταν σε εθνικό επίπεδο, ανέπτυξαν παράνομες πρακτικές μέσω της «ένωσης» ... , στην οποία συμμετείχαν μεταξύ άλλων, οι εταιρείες [η εδώ δανείζουσα ικανότητα εταιρεία – υπεργολάβος] ... και [η εδώ προσωρινή ανάδοχος] ... (κύρια προμηθεύτρια εταιρεία των αεροσκαφών που χρησιμοποιούνταν από την ομάδα των κατηγορούμενων επιχειρηματιών). Σύμφωνα με την απόφαση αυτή, η πρακτική των ως άνω επιχειρηματιών συνίστατο στην ίδρυση και στη μετέπειτα σταθερή λειτουργία της ως άνω «ένωσης», η οποία, με προηγούμενες μυστικές συμφωνίες και με σκοπό το κέρδος, επέβαλε στις αναθέτουσες αρχές τιμές υψηλότερες από εκείνες που θα προέκυπταν από τον ελεύθερο και διαφανή ανταγωνισμό, και τούτο μέσω του δόλιου επιμερισμού της αγοράς, της συμμετοχής εκ περιτροπής των κατηγορούμενων συνεταιίρων σε διαγωνισμούς και με προσφορές εκ των προτέρων συμφωνημένες μεταξύ τους ή μέσω της συμμετοχής μόνο ενός εκ των συμμετεχόντων στο συμπαιγνιακό καθεστώς στην τιμή βάσης ή με ασήμαντες εκπτώσεις, επίσης μέσω της χρήσης μηχανισμών αποκλεισμού άλλων δυνητικών προσφερόντων και δόλιων σχημάτων ή τεχνικών για την αύξηση του κόστους ανάθεσης των υπηρεσιών που επρόκειτο να παρασχεθούν από την αναθέτουσα αρχή. Όπως αναφέρεται στην ως άνω απόφαση, οι κατηγορούμενοι επιχειρηματίες ενήργησαν στις διαδικασίες ανάθεσης με τρόπο δόλιο, ο οποίος εμφάνιζε την εικόνα ελεύθερου ανταγωνισμού, μέσω του οποίου όμως εξασφάλιζαν την ανάθεση της σύμβασης στον φορέα που εκείνοι είχαν προκαθορίσει, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αυτό συνέβαινε με την παράνομη συνδρομή αρχών και δημόσιων λειτουργών. Η εν λόγω απόφαση περιγράφει αναλυτικά τη λειτουργία της ένωσης, αναφέροντας, μεταξύ άλλων, ότι οι ως άνω επιχειρηματίες «(...) - Οριοθέτησαν ζώνες επιρροής και κατακύρωσης για κάθε εταιρεία (...) - Πραγματοποιούσαν διαδοχικές ετήσιες τακτοποιήσεις μεταξύ τους (...) - Σύναπταν και εκτελούσαν συμφωνίες για την υλοποίηση των αναθέσεων, είτε μέσω της εταιρείας που είχε σειρά σύμφωνα με το προκαθορισμένο σύστημα, είτε μέσω κοινοπραξίας (...) - Επιπλέον, ενεργούσαν συντονισμένα ώστε να παρεμποδίζουν την αγορά αεροσκαφών από άλλον προμηθευτή εκτός της Ομάδας ... (...) καθιστώντας την πρώτη αποκλειστικό προμηθευτή αεροσκαφών (...)». Επισημαίνεται ότι στον καταδικασθέντα πρώην Διευθυντή και Διευθύνοντα Σύμβουλο της [εδώ δανείζουσας ικανότητα εταιρείας – υπεργολάβου] εταιρείας ... (σήμερα ...) αναγνωρίστηκε η ελαφρυντική περίπτωση της εκ των υστέρων ομολογίας και τούτο διότι δεν περιορίστηκε στην απλή τυπική αναγνώριση των διαπραχθέντων αλλά προχώρησε σε εξηγήσεις για το πως συνέβησαν τα γεγονότα καθώς και για τη συμμετοχή του και τη συμμετοχή άλλων κατηγορουμένων σε αυτά (σελ. 69-70 της απόφασης). Επιπλέον, με την εν λόγω απόφαση, επιβλήθηκε

στην [εδώ δανείζουσα ικανότητα εταιρεία – υπεργολάβο] εταιρεία ... (σήμερα ...) απαγόρευση σύναψης συμβάσεων με τη δημόσια διοίκηση για εννέα μήνες. Ως προς το θέμα αυτό, το ως άνω Δικαστήριο έκανε δεκτό (βλ. σελ. 77) ότι «(...) Παρόλο που οι εταιρείες έχουν προβλέψει την πραγματοποίηση προγραμμάτων συμμόρφωσης κατόπιν τέτοιων περιστατικών, πρέπει να επισημανθεί ότι η εγκληματική δραστηριότητα της συμπαιγνίας για την εξασφάλιση της ανάθεσης της πλειοψηφίας των δημοσίων διαγωνισμών που προκηρύχθηκαν στον τομέα των πυροσβεστικών αεροσκαφών διήρκεσε σχεδόν είκοσι χρόνια, η οποία ισοδυναμεί στην πράξη με την απόκτηση δεσπόζουσας θέσης στην αγορά στον τομέα αυτό και με τη συστηματική εξάλειψη του ελεύθερου ανταγωνισμού στους δημοσίους διαγωνισμούς που προκηρύχθηκαν στον τομέα αυτό στην εθνική επικράτεια. Η ζημία, επομένως, δεν ήταν μόνο το ποσό στο οποίο ποσοτικοποιήθηκε η υπερχρέωση την οποία υπέστη η κρατική διοίκηση για τον φάκελο που προκάλεσε την ακύρωση του διαγωνισμού και την εν νέου προκήρυξη του με αύξηση 10% (...) αλλά και η επίδραση στην ελεύθερη εκπαίδευση και [σ]τον ελεύθερο ανταγωνισμό στον τομέα των πυροσβεστικών αεροσκαφών, η οποία είναι η πραγματική ζημία, παρόλο που δεν ήταν δυνατό να ποσοτικοποιηθεί, καθώς ενόψει των συμπαιγνιακών πρακτικών που διαπράχθηκαν είναι αδύνατο να γνωρίζουμε ποιες άλλες εταιρείες θα μπορούσαν να υποβάλουν προσφορά και να τους κατακυρωθεί ο διαγωνισμός (...))».

19. Η ως άνω απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας τέθηκε υπ' όψιν του ΣΤ' Κλιμακίου του Ελεγκτικού Συνεδρίου με το .../25.6.2025 έγγραφο του Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ, με το οποίο προσκομίστηκε επίσης η από 25.6.2025 υπεύθυνη δήλωση της αναδόχου, η από 25.6.2025 νομική γνωμοδότηση της δικηγορικής εταιρείας «...», η από 19.6.2025 έκθεση της ίδιας ως άνω δικηγορικής εταιρείας, καθώς και το .../25.6.2025 Πρακτικό της οικείας Επιτροπής Διαγωνισμού. Με το εν λόγω Πρακτικό, το οποίο εγκρίθηκε με την από 25.6.2025 απόφαση του Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ, η οικεία Επιτροπή Διαγωνισμού, αφού έλαβε υπ' όψιν της τα ως άνω νέα στοιχεία, έκρινε ότι, ενόψει του ότι η απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας δεν έχει καταστεί οριστική ή τελεσίδικη και συνακόλουθα δεν έχει ισχύ, δεν προκύπτει τυχόν επιλήψιμος ή πλημμελής χαρακτήρας της συμπεριφοράς της αναδόχου και της δανείζουσας ικανότητα εταιρείας και, ως και τούτου, δεν προκύπτει η συνδρομή δυνητικών λόγων αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 του ν. 4412/2026 στο πρόσωπό τους.

20. Ακολούθως, εκδόθηκε η 200/2025 αναβλητική Πράξη του Κλιμακίου, σε εκτέλεση της οποίας η Επιτροπή Διαγωνισμού εξέδωσε τις από 9.7.2025 διευκρινίσεις της επί του ως άνω .../25.6.2025 Πρακτικού της. Σύμφωνα με τις εν λόγω διευκρινίσεις και όσα ειδικότερα αναφέρονται σε αυτές, η Επιτροπή Διαγωνισμού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου δεν μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό της προσωρινής αναδόχου

δυνάμει του άρθρου 57 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, καθόσον δεν προκύπτει από αυτή (την απόφαση) κάποιο γεγονός που να θέτει εν αμφιβόλω την ικανότητα εκτέλεσης της σύμβασης, συνεκτιμώντας ειδικότερα ότι α) η ως άνω απόφαση είναι πρωτόδικη και, σύμφωνα με τη νομική έκθεση της ισπανικής δικηγορικής εταιρείας, δεν έχει καταστεί τελεσίδικη ή αμετάκλητη και δεν μπορεί να εκτελεστεί, δεδομένου ότι έχει ασκηθεί έφεση ενώπιον του Β΄ Τμήματος του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ισπανίας, β) ο προσωρινός ανάδοχος αυτοβούλως ενημέρωσε τη διενεργούσα αρχή όχι μόνο για την εν λόγω απόφαση, αλλά και για τη νομική ισχύ και διάστασή της, γ) τη φύση της υπόθεσης αυτής ως ποινικής και όχι ως διοικητικής και του τεκμηρίου αθωότητας της προσωρινής ανάδοχου και της δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου, δ) τα αναφερόμενα στην ως άνω απόφαση και στη νομική έκθεση της ως άνω ισπανικής δικηγορικής εταιρείας μέτρα που έχει λάβει ο όμιλος εταιρειών στον οποίο ανήκουν η προσωρινή ανάδοχος και η δανείζουσα ικανότητα εταιρεία - υπεργολάβος, με στόχο τη διασφάλιση της πλήρους συμμόρφωσης προς τη νομοθεσία και της ενίσχυσης των μηχανισμών εταιρικής ακεραιότητας, τα οποία περιλαμβάνουν την αντικατάσταση της διοίκησης της προσωρινής αναδόχου και της δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου και τον διορισμό νέου Διευθύνοντος Συμβούλου (πρώην στελέχους ενός εκ των σημαντικότερων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων του ισπανικού τραπεζικού τομέα) και εφαρμογή πολιτικών κατά της διαφθοράς και της δωροδοκίας, κωδίκων δεοντολογίας και κανονιστικής συμμόρφωσης, πιστοποίηση βάσει προτύπων ISO, εκπαίδευση προσωπικού κ.ά., δ) δεν έχει τεθεί ζήτημα νόθευσης ανταγωνισμού στο πλαίσιο του ελεγχόμενου διαγωνισμού, και ε) μετά την έκδοση της ανωτέρω απόφασης του ποινικού δικαστηρίου, η [εδώ δανείζουσα ικανότητα εταιρεία - υπεργολάβος] εταιρεία ... συνήψε δημόσιες συμβάσεις: i) με την Κυβέρνηση της Καταλονίας (Ισπανία) στις ... , (ii) με το Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης και Δημογραφικής Πρόκλησης της Ισπανίας στις ... , (iii) με το Τμήμα Δασών της Κύπρου στις ... , (iv) με τη Γενική Διεύθυνση Δασών της Τουρκίας στις ... , και της ανατέθηκε δημόσια σύμβαση από το Υπουργείο Εσωτερικών του Μαυροβουνίου στις Καμία δε από τις εν λόγω αναθέτουσες αρχές, σύμφωνα με τις δηλώσεις της προσωρινής αναδόχου, δεν προέβαλε λόγους αποκλεισμού κατά της προσωρινής αναδόχου και της ως άνω εταιρείας ούτε ζήτησε αποδείξεις για τυχόν μέτρα που έχουν ληφθεί από αυτές κατά το άρθρο 57 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ.

21. Στη συνέχεια, εκδόθηκε η 224/2025 Πράξη του Κλιμακίου, με την οποία κρίθηκε ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου της ελεγχόμενης σύμβασης με την αιτιολογία ότι, μετά την κοινοποίηση στη διενεργούσα τον διαγωνισμό αρχή της .../2025 απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας περί καταδίκης για αθέμιτο ανταγωνισμό του πρώην Διευθυντή και Διευθύνοντα Συμβούλου της εταιρείας ... που δανείζει ικανότητα στην προσωρινή ανάδοχο και έχει δηλωθεί και ως υπεργολάβος, καθώς και περί επιβολής σε αυτήν ποινής απαγόρευσης

σύναψης δημοσίων συμβάσεων για εννέα μήνες, η διενεργούσα αρχή, αν και όφειλε να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση περί του αν συντρέχουν στο πρόσωπο της προσωρινής αναδόχου (...) και της ως άνω δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου (...) οι λόγοι αποκλεισμού της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, ιδίως δε των περιπτώσεων γ' (ύπαρξη επαρκώς ευλόγων ενδείξεων που οδηγούν στο συμπέρασμα ότι ο οικονομικός φορέας συνήψε συμφωνίες με άλλους οικονομικούς φορείς με στόχο τη στρέβλωση του ανταγωνισμού) και ζ' (απόκρυψη πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή λόγων αποκλεισμού), μη νομίμως και με πλημμελή αιτιολογία έκανε δεκτή τη συμμετοχή των ως άνω εταιρειών στον διαγωνισμό. Τούτο, ειδικότερα, διότι α) μη νομίμως, κατά την εξέταση του λόγου αποκλεισμού περί ύπαρξης ενδείξεων σύναψης συμφωνιών στρέβλωσης του ανταγωνισμού, η οικεία Επιτροπή Διαγωνισμού δεν αξιολόγησε, ως όφειλε, τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν τις παραβάσεις της συνέργειας για τον καθορισμό τιμών σε δημόσιους διαγωνισμούς, της δωροδοκίας, της στρεψοδικίας, της υπεξαίρεσης και παραποίησης επισήμων εγγράφων που αποδόθηκαν στον πρώην Διευθυντή και Διευθύνοντα Σύμβουλο της εταιρείας ... με την ως άνω απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου, σε συνδυασμό με τη μακρά διάρκεια τέλεσης των αξιόποινων αυτών πράξεων (1999 - 2018), καθώς και την έκταση και ένταση της παραβίασης του δικαίου του ανταγωνισμού από την εν λόγω εταιρεία, στην οποία επιβλήθηκε με την ίδια απόφαση απαγόρευση σύναψης συμβάσεων με τη δημόσια διοίκηση για εννέα μήνες. Επίσης, μη νομίμως η διενεργούσα αρχή υπέλαβε ότι επιβάλλεται να λάβει υπ' όψιν της το τεκμήριο αθωότητας της προσωρινής αναδόχου και της δανείζουσας σε αυτήν ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου, με την αιτιολογία ότι η απόφαση του ως άνω ποινικού δικαστηρίου δεν ήταν τελεσίδικη, καθόσον αφενός για την πλήρωση αυτού του λόγου αποκλεισμού αρκούν επαρκώς εύλογες ενδείξεις, χωρίς να απαιτείται πλήρης απόδειξη, αφετέρου τα πραγματικά περιστατικά που στοιχειοθετούν τις ως άνω παραβάσεις έχουν συνομολογηθεί από τον ως άνω καταδικασθέντα πρώην Διευθυντή και Διευθύνοντα Σύμβουλο και για τον λόγο αυτόν του αναγνωρίστηκε η ελαφρυντική περίσταση της καθυστερημένης ομολογίας, β) μη νομίμως, κατά την εξέταση του ίδιου λόγου αποκλεισμού, η Επιτροπή Διαγωνισμού δεν αξιολόγησε τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στην ως άνω απόφαση του ισπανικού δικαστηρίου, με την οποία αποδόθηκε συμμετοχή της προσωρινής αναδόχου στην ομάδα των κατηγορούμενων επιχειρηματιών ως κύριας προμηθεύτριας εταιρείας των αεροσκαφών που χρησιμοποιούνταν από την ομάδα αυτή, αλλά αρκέστηκε στην κρίση ότι στο πλαίσιο της ως άνω υπόθεσης δεν απαγγέλθηκε κατηγορία στην προσωρινή ανάδοχο, γ) εσφαλμένως η ως άνω Επιτροπή Διαγωνισμού, κατά την εξέταση του λόγου αποκλεισμού περί απόκρυψης πληροφοριών σχετικών με τη συνδρομή λόγων αποκλεισμού, αρκέστηκε στην από 25.6.2025 υπεύθυνη δήλωση της προσωρινής αναδόχου, με την οποία ενημέρωσε το πρώτον τη διενεργούσα αρχή για την απόφαση του

ισπανικού Δικαστηρίου και δεν συνεκτίμησε τις κατατεθείσες κατά το στάδιο ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης από 8.4.2025 υπεύθυνες δηλώσεις της προσωρινής αναδόχου και της τρίτης δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου περί μη συνδρομής υποχρεωτικών και δυναμικών λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπό τους (και ενώ είχε ήδη εκδοθεί η από ... απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου και είχε ήδη ασκηθεί έφεση επ' αυτής), καθώς και την από 20.5.2025 επιστολή της έτερης συμμετέχουσας στον διαγωνισμό εταιρείας ... (δανείζουσας εμπειρία στην εταιρεία ...), δ) μη νομίμως η ως άνω Επιτροπή Διαγωνισμού συνεκτίμησε την επικαλούμενη από την προσωρινή ανάδοχο λήψη μέτρων αυτοκάθαρσης που προέκυπταν μόνο από τα δηλωθέντα στην από 19.6.2026 έκθεση της δικηγορικής εταιρείας «...», καθόσον στον φάκελο της υπόθεσης δεν περιλαμβάνονταν στοιχεία σχετικά με τα ως άνω μέτρα, και ε) εσφαλμένως η διενεργούσα αρχή συνεκτίμησε ότι καμία από τις (εθνικές και διεθνείς) αναθέτουσες αρχές, με τις οποίες η [εδώ δανείζουσα ικανότητα – υπεργολάβος] εταιρεία ... συνήψε δημόσιες συμβάσεις μετά την έκδοση της απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας, δεν προέβαλε λόγους αποκλεισμού κατά της προσωρινής αναδόχου ή της ως άνω εταιρείας, ούτε ζήτησε αποδείξεις για τυχόν μέτρα που έχουν ληφθεί από αυτούς, καθόσον όφειλε η ίδια (η διενεργούσα αρχή), κατά τη διερεύνηση της αξιοπιστίας των ως άνω εταιρειών, να εξετάσει και να εκτιμήσει τα κρίσιμα πραγματικά περιστατικά, χωρίς να δεσμεύεται από την αξιολόγηση άλλων αναθετουσών αρχών. Σε κάθε περίπτωση, από την επισκόπηση των στοιχείων του φακέλου, δεν προέκυπτε ότι η προσωρινή ανάδοχος ή/και η τρίτη δανείζουσα εμπειρία εταιρεία - υπεργολάβος προέβησαν σε προηγούμενη κοινοποίηση της ως άνω απόφασης του ισπανικού δικαστηρίου στις εν λόγω αναθέτουσες αρχές, προκειμένου αυτές να διαλάβουν αιτιολογημένη κρίση περί της συνδρομής ή μη στο πρόσωπο των ως άνω εταιρειών των (προαιρετικών) λόγων αποκλεισμού που ορίζονται στην Οδηγία 2014/24/ΕΕ.

22. Σε συμμόρφωση προς την ανωτέρω Πράξη, η οικεία Επιτροπή Διαγωνισμού, με το .../8.8.2025 Πρακτικό της, το οποίο εγκρίθηκε με την από 8.8.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος και Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ, εισηγήθηκε στη διενεργούσα αρχή α) την ανάκληση των από 9.5.2025 και από 25.6.2025 αποφάσεων του ως άνω Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου, με τις οποίες εγκρίθηκαν τα Πρακτικά ... και ... της Επιτροπής Διαγωνισμού, αντίστοιχα, και την επανάληψη της οικείας διαγωνιστικής διαδικασίας από το στάδιο εξέτασης των δικαιολογητικών κατακύρωσης, καθώς και β) την κλήση της προσωρινής αναδόχου προκειμένου (i) να προσκομίσει έγγραφα και στοιχεία για τα επανορθωτικά μέτρα που έχει λάβει τόσο η ίδια όσο και η δανείζουσα ικανότητα εταιρεία - υπεργολάβος μετά την έκδοση της .../2025 απόφασης του Δικαστηρίου της Ισπανίας και (ii) να ενημερώσει τη διενεργούσα αρχή αν η Επιτροπή του άρθρου 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016 έχει ήδη γνωμοδοτήσει υπέρ της επάρκειας των ληφθέντων από τις ως άνω εταιρείες

μέτρων, καθώς και αν τα επανορθωτικά μέτρα έχουν αποτελέσει αντικείμενο αξιολόγησης από αναθέτουσα αρχή ή αναθέτοντα φορέα άλλου κράτους μέλους της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή/και τρίτης χώρας.

23. Στις 8.8.2025 κλήθηκε η εταιρεία ... να παράσχει διευκρινίσεις υποβάλλοντας τα ως άνω αναγκαία στοιχεία μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του ΕΣΗΔΗΣ. Ακολούθως, η οικεία Επιτροπή Διαγωνισμού, εξέδωσε το .../12.8.2025 Πρακτικό της, στο οποίο αναφέρεται ότι τα επανορθωτικά μέτρα που έλαβε ο όμιλος εταιρειών στον οποίο ανήκουν η προσωρινή ανάδοχος και η δανείζουσα ικανότητα εταιρεία - υπεργολάβος διακρίνονται σε α) οργανωτικά μέτρα (αντικατάσταση τον Ιανουάριο του 2024 των οικείων μελών διοίκησης και νομίμων εκπροσώπων), β) τεχνικά μέτρα (λήψη το έτος 2021 της πιστοποίησης ISO 19601:2017 - Criminal Compliance και το έτος 2022 της πιστοποίησης ISO 37001:2017 - Σύστημα διαχείρισης για την καταπολέμηση της δωροδοκίας, οι οποίες πιστοποιούν ότι οι ως άνω εταιρείες έχουν εγκαταστήσει και εφαρμόζουν σύστημα ποινικής συμμόρφωσης και σύστημα κατά της δωροδοκίας, υιοθέτηση από τον Νοέμβριο του έτους 2015 του Criminal Compliance Program (Criminal Risk Prevention Plant), ενσωμάτωση στις πρακτικές του ομίλου το 2015 του Foreign Corrupt Practices Act (FCA) Compliance Manual και του Export Management Compliance Manual (CCMS), τα οποία απαιτούνται σε συμμόρφωση με τη νομοθεσία των ΗΠΑ κατά της διαφθοράς, υιοθέτηση το έτος 2019 του Criminal Compliance Management System, στο πλαίσιο του οποίου αναπτύχθηκαν εταιρικές πολιτικές με βάση κώδικες και εγχειρίδια δεοντολογίας και κανονιστικής συμμόρφωσης, σύσταση «επιτροπής συμμόρφωσης» (Compliance Committee) με αντικείμενο την παρακολούθηση της εφαρμογής του εγχειριδίου Criminal and anti-bribery compliance policy, για την οποία η προσωρινή ανάδοχος προσκόμισε τα από 24.4.2024 πρακτικά συνεδρίασης, σύναψη σύμβασης το 2021 με τη νομική εταιρεία ... για την παροχή νομικών συμβουλών για την εφαρμογή των ως άνω πολιτικών συμμόρφωσης και καταπολέμησης της δωροδοκίας, ανάρτηση στην ιστοσελίδα του ομίλου του Code of Conduct και του ως άνω εγχειριδίου, υιοθέτηση καναλιού καταγγελίας παρατυπιών (whistleblower channel), το οποίο καταχωρήθηκε στην Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης της ... στις 11.7.2024, κοινοποίηση του Code of Conduct και των πολιτικών του ομίλου προς όλους του πελάτες και προμηθευτές, υποχρεωτική συμπερίληψη τυποποιημένης ρήτρας τήρησης των ως άνω πολιτικών συμμόρφωσης και καταπολέμησης της δωροδοκίας στις συμβάσεις που συνάπτονται με τους πελάτες/προμηθευτές), γ) μέτρα σε επίπεδο προσωπικού (εκπαίδευση του προσωπικού από το έτος 2015 έως το έτος 2025 στις ως άνω πολιτικές, συνεργασία με δικηγορική εταιρεία για την προετοιμασία εκπαιδευτικού υλικού και την παροχή συμβουλών κ.λπ.). Στο ως άνω Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού αναφέρεται επίσης ότι τα κυριότερα από τα ως άνω επανορθωτικά μέτρα ελέγχθηκαν από αναθέτουσα αρχή της

Κύπρου στο πλαίσιο ανάθεσης στην προσωρινή ανάδοχο σύμβασης προμήθειας τριών πυροσβεστικών αεροσκαφών και θεωρήθηκαν επαρκή. Περαιτέρω, με το ίδιο Πρακτικό, η Επιτροπή Διαγωνισμού, αφού έλαβε υπ' όψιν της τα σχετικά προσκομισθέντα έγγραφα, θεώρησε τα ως άνω επανορθωτικά μέτρα επίκαιρα (ληφθέντα σε χρονικό σημείο μεταγενέστερο της τέλεσης του ποινικού αδικήματος), συναφή με το είδος και την αιτία των παραβάσεων που αποτελούν τον λόγο αποκλεισμού, συνεκτικά και κατάλληλα να άρουν τον αποκλεισμό της προσωρινής αναδόχου και της δανειζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου, επαρκή και αποτρεπτικά της τέλεσης του αυτού παραπτώματος, αλλά μη αξιολογηθέντα από την Επιτροπή του άρθρου 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016 (παρά μόνον από την αναθέτουσα αρχή της Κύπρου που εφαρμόζει τις προβλέψεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) και εισηγήθηκε στην ΕΕΣΥΠ (i) την αναγνώριση/κατάφαση ότι συντρέχει κατ' αρχήν ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016, καθόσον «προκύπτουν επαρκώς εύλογες ενδείξεις ότι η προσωρινή ανάδοχος και ο τρίτος δανειζών εμπειρία - υπεργολάβος (...) είχαν εμπλακεί παλαιότερα σε αθέμιτες συμπράξεις στο πλαίσιο διαγωνισμών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων στην Ισπανία και συνεπώς, στοιχειοθετείται κατ' αρχήν στο πρόσωπό τους ο λόγος αποκλεισμού (...) ανεξαρτήτως [του] εάν πάντως η ως άνω απόφαση του ποινικού τμήματος του Ανώτερου Ειδικού Δικαστηρίου της Ισπανίας δεν έχει καταστεί τελεσίδικη ενόψει της ασκήσεως έφεσης, ενώ τα καταδικασθέντα πρόσωπα εξακολουθούν να καλύπτονται από το τεκμήριο αθωότητας» (βλ. σελ. 12 -13), (ii) την αποδοχή των ως άνω επανορθωτικών μέτρων ως επαρκών και ικανών να αποδείξουν ότι θεραπεύτηκε ο λόγος αποκλεισμού, (iii) την έγκριση σχεδίου απόφασης της διενεργούσας αρχής περί επάρκειας των επανορθωτικών μέτρων και (iv) τη διαβίβαση του φακέλου στην Επιτροπή του άρθρου 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016 για την παροχή σύμφωνης γνώμης επί του σχεδίου απόφασης για την επάρκεια των επανορθωτικών μέτρων. Με την από 12.8.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου και Εντεταλμένου Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό ... της Επιτροπής Διαγωνισμού και αποφασίστηκε η διαβίβαση του φακέλου και του ως άνω σχεδίου απόφασης της διενεργούσας αρχής, καθώς και όλων των υποστηρικτικών στοιχείων στην Επιτροπή του άρθρου 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016 επανορθωτικών μέτρων για την παροχή σύμφωνης γνώμης επί της επάρκειας των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων. Το σχέδιο αυτό διαβιβάστηκε ηλεκτρονικά από την ΕΕΣΥΠ στην εν λόγω Επιτροπή στις 13.8.2025.

24. Στις 13.8.2025 εκδόθηκε η .../2025 γνώμη της Επιτροπής του άρθρου 73 παρ. 9 του ν. 4412/2016, με την οποία διαπιστώθηκε ότι οι εταιρείες ... και ... έχουν διευκρινίσει τα γεγονότα και τις περιστάσεις με ολοκληρωμένο τρόπο και έχουν λάβει συγκεκριμένα τεχνικά, οργανωτικά μέτρα και μέτρα σε επίπεδο προσωπικού, με σκοπό να προληφθεί και να αποφευχθεί στο μέλλον η επανάληψη παρόμοιων περιστατικών και αποφασίστηκε η παροχή σύμφωνης γνώμης επί του

υποβληθέντος σχεδίου απόφασης της ΕΕΣΥΠ περί επάρκειας των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων των ως άνω εταιρειών. Εν συνεχεία, με την από 4.9.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ διαπιστώθηκε ότι συντρέχει κατ' αρχήν ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4112/2016, πλην όμως από την εξέταση των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων που αφορούν τις ως άνω εταιρείες τεκμηριώνεται ότι τα εν λόγω μέτρα είναι σαφή, συγκεκριμένα, αναλυτικά, αποδείξιμα, ειδικά και επαρκή και θεραπεύουν τον ως άνω λόγο αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016. Ακολούθως, με την .../4.9.2025 πρόσκληση της ΕΕΣΥΠ κλήθηκε η εταιρεία ... να υποβάλει εκ νέου δικαιολογητικά κατακύρωσης, τα οποία υπέβαλε στις 6.9.2025 και τα οποία έγιναν αποδεκτά με το .../11.9.2025 Πρακτικό της οικείας Επιτροπής Διαγωνισμού. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται α) οι από 17.9.2025 δηλώσεις του μοναδικού διαχειριστή των εταιρειών ... και ... , με τις οποίες δηλώνεται, μεταξύ άλλων, ότι οι ως άνω εταιρείες δεν έχουν κριθεί ένοχες εκ προθέσεως σοβαρών απατηλών δηλώσεων κατά την παροχή των πληροφοριών που απαιτούνται για την εξακρίβωση των λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής, ούτε έχουν αποκρύψει τις πληροφορίες αυτές και, περαιτέρω, αναφέρεται ότι «όπως έχει γνωστοποιηθεί στην Αναθέτουσα Αρχή με την (...) .../2025 απόφαση του Ανωτέρου Ισπανικού Δικαστηρίου, κρίθηκε μεταξύ άλλων η συμμετοχή της εταιρείας σε συμφωνίες στρέβλωσης του ανταγωνισμού κατά το παρελθόν» και β) η από 17.9.2025 υπεύθυνη δήλωση του ως άνω διαχειριστή της εταιρείας ... , με την οποία δηλώνεται το εξής: «Όπως έχει γνωστοποιηθεί στην Αναθέτουσα Αρχή με την [ως άνω .../2025 απόφαση] απαγορεύεται στην εταιρεία η σύναψη συμβάσεων με τη Δημόσια Διοίκηση, όπως αυτή ορίζεται στην εν λόγω απόφαση για εννέα μήνες. Επί της ανωτέρω απόφασης έχει ασκηθεί από την εταιρεία έφεση και ως εκ τούτου δεν έχει εκκινήσει η περίοδος αποκλεισμού». Εν συνεχεία, με την από 12.9.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην εταιρεία ... έναντι 154.858.600 ευρώ.

25. Για την ανάκληση της 224/2025 Πράξης του ΣΤ' Κλιμακίου η ΕΕΣΥΠ άσκησε προσφυγή, επί της οποίας εκδόθηκε η ήδη προσβαλλόμενη 1562/2025 απόφαση του Εβδόμου Τμήματος. Με την απόφαση αυτή το Τμήμα έκρινε ότι, με βάση την παραδεκτώς υποβληθείσα ενώπιόν του διαδικασία επανάληψης από τη διενεργούσα αρχή της ελεγχόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας από το στάδιο του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 106 παρ. 3 του ν. 4412/2016, και στο πλαίσιο συμμόρφωσης με την προσβαλλόμενη Πράξη, η διενεργούσα αρχή, αφού ανακάλεσε τις προηγούμενες αντίθετες αποφάσεις της, δέχτηκε ότι καταρχήν συντρέχει στο πρόσωπο της προσωρινής αναδόχου και της δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 74 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2014 και 2.2.3.4. περ. γ' της οικείας διακήρυξης περί σύναψης συμφωνιών με στόχο τη στρέβλωση

του ανταγωνισμού. Εν συνεχεία δε, αφού η διενεργούσα αρχή ήλεγξε τα επανορθωτικά μέτρα που κατέθεσαν οι ως άνω εταιρείες, τηρώντας τη διαγραφόμενη στις παρ. 8 και 9 του ως άνω άρθρου διαδικασία εξέτασης της επάρκειας αυτών, τα αξιολόγησε με αιτιολογημένη κρίση της ως επαρκή και, μετά από τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης που υπέβαλαν εκ νέου οι ως άνω εταιρείες, εξέδωσε νέα απόφαση, με την οποία κατακύρωσε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην προσωρινή ανάδοχο. Με βάση αυτά, το Τμήμα έκρινε ότι παρόλο που καταρχήν συνέτρεχε, όπως δέχτηκε η διενεργούσα αρχή, ο ως άνω λόγος αποκλεισμού, ορθώς εκτιμήθηκε από αυτή ότι η προσωρινή ανάδοχος δεν μπορεί να αποκλειστεί από τον ελεγχόμενο διαγωνισμό για τον λόγο αυτόν (βλ. άρθρο 74 παρ. 7 του ν. 4412/2016) και, συνακόλουθα, έχει θεραπευτεί και η διαπιστωθείσα από το Κλιμάκιο πλημμέλεια περί μη αξιολόγησης από τη διενεργούσα αρχή του λόγου αυτού με βάση τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στην .../2025 απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας.

26. Περαιτέρω, όμως, το Τμήμα έκρινε ότι η εκδοθείσα νέα κατακυρωτική απόφαση δεν είναι νόμιμη, καθόσον, κατά την επανάληψη της διαγωνιστικής διαδικασίας, η διενεργούσα αρχή δεν διέλαβε (όπως δεν διέλαβε ούτε κατά την αρχική διαδικασία) ρητή και ειδική αιτιολογία περί του αν συντρέχει ή όχι ο έτερος λόγος αποκλεισμού του άρθρου 74 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2014 και 2.2.3.4. περ. ζ' της οικείας διακήρυξης περί απόκρυψης πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού στο πρόσωπο των ως άνω εταιρειών. Ήτοι, όπως έκρινε και το Κλιμάκιο, η διενεργούσα αρχή δεν προέβη, ως όφειλε, σε εκτίμηση, της συμπεριφοράς της προσωρινής αναδόχου και της δανείζουσας ικανότητα εταιρείας - υπεργολάβου, οι οποίες υπέβαλαν, κατά τη διάρκεια του ελεγχόμενου διαγωνισμού, τις από 8.4.2025 υπεύθυνες δηλώσεις τους περί μη συνδρομής υποχρεωτικών και δυνητικών λόγων αποκλεισμού στο πρόσωπό τους, ενώ είχε ήδη εκδοθεί η απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου και είχε ήδη ασκηθεί έφεση κατ' αυτής, και αφού η εταιρεία ... είχε ήδη γνωστοποιήσει, με την από 20.5.2025 επιστολή της, στη διενεργούσα αρχή την .../2025 απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας, της σοβαρότητας των πληροφοριών που απεκρύβησαν, τις ιδιαίτερες περιστάσεις υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη των πληροφοριών, της σημασίας των πληροφοριών που απεκρύβησαν για τις αποφάσεις της διενεργούσας αρχής και της βαρύτητας της ως άνω επιδειχθείσας συμπεριφοράς. Συνεπώς, η αφορώσα τον ως άνω λόγο αποκλεισμού περί απόκρυψης πληροφοριών πλημμέλεια που διατύπωσε το Κλιμάκιο δεν θεραπεύτηκε κατά την επανάληψη της διαγωνιστικής διαδικασίας από τη διενεργούσα αρχή. Περαιτέρω, στο πλαίσιο εξέτασης των προβαλλόμενων λόγων ανάκλησης, με την προσβαλλόμενη απόφαση απορρίφθηκε ως αβάσιμος ο ισχυρισμός ότι ο ως άνω λόγος αποκλεισμού είναι παρεπόμενος του λόγου αποκλεισμού που συνδέεται με τη στρέβλωση του ανταγωνισμού και άρα, αφού δεν συντρέχει ο τελευταίος, δεν συντρέχει και ο πρώτος λόγος, διότι ο σχετικός με

την απόκρυψη πληροφοριών λόγος αποκλεισμού είναι αυτοτελής και δημιουργεί υποχρέωση της διενεργούσας αρχής να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση περί του αν συντρέχει στο πρόσωπο του διαγωνιζόμενου ο λόγος αυτός αποκλεισμού, έστω και αν ο συντρέχων με αυτόν λόγος αποκλεισμού που αφορά τη στρέβλωση του ανταγωνισμού έχει θεραπευτεί, επειδή τα επανορθωτικά μέτρα τα οποία δήλωσε η προσωρινή ανάδοχος κρίθηκαν επαρκή. Εξάλλου, και ο προβληθείς λόγος, ότι η διαπιστωθείσα πλημμέλεια που αφορά στον λόγο αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 (απόκρυψη πληροφοριών) είναι μη ουσιώδης πλημμέλεια της ελεγχόμενης διαδικασίας που δεν κωλύει την υπογραφή του οικείου σχεδίου σύμβασης, απορρίφθηκε ως αβάσιμος, διότι η διενεργούσα αρχή είχε την αποκλειστική ευθύνη να εκτιμήσει πρωτογενώς με ρητή, ειδική και πλήρη αιτιολογία, πριν από την έκδοση της νέας κατακυρωτικής απόφασης, εάν συντρέχει στο πρόσωπο της προσωρινής αναδόχου και της δανείζουσας εμπειρία εταιρείας - υπεργολάβου ο ως άνω λόγος αποκλεισμού, αξιολογώντας υπό το πρίσμα αυτό και τα μεταγενεστέρως υποβληθέντα δικαιολογητικά κατακύρωσης, ώστε, περαιτέρω, να καταστεί εφικτός ο έλεγχος της τυχόν υπέρβασης των άκρων ορίων της διακριτικής ευχέρειας ως προς την ως άνω εκτίμηση από το Τμήμα, το οποίο δεν μπορεί, υποκαθιστώντας την ως άνω εξουσία της διενεργούσας αρχής, να κρίνει το πρώτον εάν συντρέχει ο λόγος αυτός αποκλεισμού. Συνεπώς, η ως άνω παράλειψη της διενεργούσας αρχής να εκτιμήσει και να αιτιολογήσει ρητώς και ειδικώς εάν συντρέχει ή όχι ο λόγος αποκλεισμού που αφορά στην απόκρυψη πληροφοριών, πέραν ότι καθιστά ανέφικτο τον έλεγχο της εκτίμησης αυτής από το Τμήμα, κρίθηκε ότι αποτελεί ουσιώδη πλημμέλεια, που πλήττει την αντικειμενική ακεραιότητα της ελεγχόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας.

27. Μετά την κοινοποίηση της ήδη προσβαλλόμενης 1562/2025 απόφασης του Τμήματος, εκδόθηκε το .../5.12.2025 Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού, με το οποίο η Επιτροπή εισηγήθηκε προς τη διενεργούσα τον διαγωνισμό αρχή την ανάκληση της από 12.9.2025 απόφασης του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ περί έγκρισης του Πρακτικού ... της Επιτροπής, με την οποία έγιναν αποδεκτά τα δικαιολογητικά κατακύρωσης και κατακυρώθηκε το αποτέλεσμα του διαγωνισμού στην εταιρεία «...», καθώς και την έκδοση διακριτού Πρακτικού, στο οποίο να αξιολογείται από την Επιτροπή εάν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού της παρ. 4 περ. ζ' του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 στο πρόσωπο του προσωρινού αναδόχου και της τρίτης δανείζουσας ικανότητα εταιρείας – υπεργολάβου του προσωρινού αναδόχου σε σχέση με την απόκρυψη πληροφοριών για την εξακρίβωση της απουσίας λόγων αποκλεισμού ή την πλήρωση των κριτηρίων επιλογής. Ακολούθως, με την από 5.12.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το Πρακτικό αυτό, ανακλήθηκε η από 12.9.2025 απόφαση κατακύρωσης και αποφασίστηκε η έκδοση διακριτού Πρακτικού από την Επιτροπή Διαγωνισμού για την εκτίμηση

της συνδρομής του λόγου αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016.

28. Στη συνέχεια, με το .../8.12.2025 Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού, η Επιτροπή προέβη σε εξέταση του κατά πόσον συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 (απόκρυψη πληροφοριών), με αφορμή τις υπεύθυνες δηλώσεις που κατέθεσε ενώπιον της διενεργούσας αρχής, στις 8.4.2025, η εταιρεία «...», που είχε αναδειχθεί ως προσωρινός ανάδοχος, τόσο για λογαριασμό της ίδιας όσο και για λογαριασμό της τρίτης δανείζουσας ικανότητα εταιρείας – υπεργολάβου (...). Η Επιτροπή διαπίστωσε κατ' αρχάς ότι, αντικειμενικώς, με τις από 8.4.2025 υπεύθυνες δηλώσεις ο προσωρινός ανάδοχος και ο τρίτος δανείζων εμπειρία παρέλειψαν να γνωστοποιήσουν στη διενεργούσα αρχή το γεγονός της έκδοσης και το περιεχόμενο της .../2025 απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας. Εντούτοις, κατά την κρίση της Επιτροπής, η παράλειψη γνωστοποίησης των ως άνω πληροφοριών, στις 8.4.2025, δεν είναι ουσιώδης, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις, τη σημασία και πραγματική επιρροή που θα μπορούσε να ασκήσει η γνωστοποίηση, κατά την ανωτέρω ημερομηνία, των εν λόγω πληροφοριών στις αποφάσεις της διενεργούσας αρχής, καθώς και τη βαρύτητα της συμπεριφοράς του προσωρινού αναδόχου, ως ακολούθως: Πρώτον, σε ό,τι αφορά τις περιστάσεις, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η εξ αντικειμένου παράλειψη γνωστοποίησης, λαμβάνεται υπόψη ότι, όσον αφορά τον προσωρινό ανάδοχο, η .../2025 απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου δεν του επέβαλε κύρωση αποκλεισμού από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων. Δεύτερον, ομοίως στο πλαίσιο των περιστάσεων, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η παράλειψη, λαμβάνεται υπόψη ότι η .../2025 απόφαση του ισπανικού Δικαστηρίου είναι πρωτόδικη και δεν έχει καταστεί τελεσίδικη, πολλώ δε μάλλον αμετάκλητη, κατά τα υπευθύνως δηλωθέντα από τον προσωρινό ανάδοχο, ενώ ήδη τον Μάρτιο του 2025 ασκήθηκε έφεση κατά αυτής ενώπιον του Β' Τμήματος του Ανωτάτου Δικαστηρίου, προς τον σκοπό της εξαφάνισής της. Τρίτον, τόσο στο πλαίσιο της εκτίμησης των περιστάσεων όσο και στο πλαίσιο συνεκτίμησης της κρισιμότητας και βαρύτητας της παράλειψης, λαμβάνεται υπόψη ότι η συντελεσθείσα, στις 8.4.2025, εξ αντικειμένου παράλειψη, ήρθη μεταγενέστερα αυτοβούλως από τον προσωρινό ανάδοχο. Τούτο, διότι ο προσωρινός ανάδοχος αυτοβούλως ενημέρωσε τη διενεργούσα αρχή όχι μόνο για την απόφαση του αλλοδαπού ποινικού Δικαστηρίου, αλλά και για τη νομική της ισχύ, μέσω της προσκόμισης της από 19.6.2025 νομικής γνωμοδότησης της ισπανικής δικηγορικής εταιρείας «...» και της από 25.6.2025 υπεύθυνης δήλωσης του προσωρινού αναδόχου, τα οποία υπέβαλε μέσω ΕΣΗΔΗΣ στον ιστότοπο του διαγωνισμού. Τέταρτον, λαμβάνεται υπόψη η φύση της υπόθεσης που οδήγησε στην έκδοση της .../2025 απόφασης ως ποινικής και όχι διοικητικής και του τεκμηρίου αθωότητας που ισχύει στις ποινικές υποθέσεις. Η ανωτέρω αναφερθείσα νομική γνωμοδότηση αναφέρει το

τεκμήριο αθωότητας, το οποίο ισχύει και στο ισπανικό δίκαιο, και καταλήγει στο συμπέρασμα ότι «(iv) οι εταιρείες δεν έχουν καμία υποχρέωση να δηλώσουν οποιοδήποτε από τα γεγονότα και τις λεπτομέρειες της δικαστικής απόφασης στο πλαίσιο δημόσιου διαγωνισμού που διέπεται από την Οδηγία 2014/24/ΕΕ και δεν υπάγονται σε κανένα λόγο αποκλεισμού σύμφωνα με το άρθρο 57 της εν λόγω Οδηγίας, δεδομένου ότι η δικαστική απόφαση δεν είναι τελεσίδικη (...)».

Πέμπτον, όσον αφορά την τρίτη δανείζουσα ικανότητα εταιρεία και υπερβολάβο, ήτοι την εταιρεία ... , με δεδομένο ότι κατά τον χρόνο υποβολής της υπεύθυνης δήλωσης, στις 8.4.2025, είχε προσβάλει ενώπιον του αρμοδίου Δικαστηρίου την .../2025 απόφαση και, περαιτέρω, ότι στο ισπανικό δίκαιο ισχύει το τεκμήριο αθωότητας στις ποινικές υποθέσεις, θα ήταν δυσανάλογος ο αποκλεισμός της, δυνάμει του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, για τον λόγο ότι δεν γνώριζε ότι όφειλε να γνωστοποιήσει το γεγονός της έκδοσης της επίμαχης δικαστικής απόφασης στις ελληνικές αρχές. Τούτο, για τον πρόσθετο λόγο ότι, παρά την έκδοση της απόφασης αυτής, έχει υπογράψει δημόσια σύμβαση με το Υπουργείο Οικολογικής Μετάβασης και Δημογραφικής Πρόκλησης της Ισπανίας, στις ... , ήτοι μετά την έκδοση της επίμαχης δικαστικής απόφασης. Έκτον, στο πλαίσιο της αξιολόγησης της βαρύτητας της συμπεριφοράς του προσωρινού αναδόχου και της κρισιμότητας των πληροφοριών, των οποίων τη γνωστοποίηση παρέλειψε αρχικώς ο προσωρινός ανάδοχος, λαμβάνεται υπόψη ότι, δεδομένης της μεταγενέστερης πλήρους γνωστοποίησης των εν λόγω πληροφοριών από τον προσωρινό ανάδοχο, η διενεργούσα αρχή ήταν σε θέση να τις αξιολογήσει προς τον σκοπό της διακρίβωσης της συνδρομής ή μη του λόγου αποκλεισμού της περ. γ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, με τον οποίο (λόγο) οι εν λόγω αρχικώς παραλειφθείσες πληροφορίες συνεχόνται, όπως έγινε δε δεκτό και με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, ορθώς εκτιμήθηκε από τη διενεργούσα αρχή, ότι η προσωρινή ανάδοχος δεν μπορεί να αποκλειστεί από τον ελεγχόμενο διαγωνισμό για τον λόγο αυτόν, και, συνακόλουθα, έχει θεραπευτεί και η διαπιστωθείσα από το Κλιμάκιο πλημμέλεια περί μη αξιολόγησης από τη διενεργούσα αρχή του λόγου αυτού με βάση τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στην .../2025 απόφαση του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας. Περαιτέρω, καθ' όλο το ανωτέρω σχετικό διάστημα ο προσωρινός ανάδοχος επέδειξε πνεύμα απόλυτης συνεργασίας και παρέσχε στη διενεργούσα αρχή όλες τις πληροφορίες, διευκρινίσεις και έγγραφα που ζητήθηκαν, χωρίς υπόνοια οποιασδήποτε απόκρυψης, προκειμένου να διαπιστωθεί, εάν τα γεγονότα που παραλείφθηκαν ήταν ικανά να στοιχειοθετήσουν το λόγο αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016. Τούτων δοθέντων, ουδέν όφελος αποκόμισε ή θα μπορούσε να αποκομίσει ο προσωρινός ανάδοχος από την αρχική εξ αντικειμένου παράλειψή του να γνωστοποιήσει το γεγονός της έκδοσης και του περιεχομένου της .../2025 απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου. Έβδομον, η έκδοση της ισπανικής απόφασης δεν επισκιάζει άνευ ετέρου τινός τη σύγχρονη δραστηριότητα της

εταιρείας, η οποία φαίνεται να είναι σύμφωνη με το δίκαιο του ελεύθερου ανταγωνισμού. Κατά συνέπεια, τα πραγματικά γεγονότα που απεκρύβησαν δεν ήταν πρόσφορα να πλήξουν το κύρος και την αξιοπιστία των εταιρειών, όπως αυτές διοικούνται και δραστηριοποιούνται σήμερα, και, άρα, δεν ήταν πρόσφορα να επηρεάσουν την απόφαση αποδοχής των εταιρειών στο διαγωνισμό. Όγδοον, τα πραγματικά περιστατικά που σχετίζονται με τη φερόμενη συμμετοχή της αναδόχου και της τρίτης δανείζουσας ικανότητα – υπεργολάβου της σε συμφωνίες για τη στρέβλωση του ανταγωνισμού δεν θίγουν την αξιοπιστία της αναδόχου, για όλους τους λόγους που αναφέρονται στην από 4.9.2025 απόφαση της ΕΕΣΥΠ, που ελήφθη με σύμφωνη γνώμη της αρμόδιας Επιτροπής Ελέγχου Επανορθωτικών Μέτρων και η οποία κρίθηκε νόμιμη με την ήδη προσβαλλόμενη 1562/2025 απόφαση. Τα σχετικά περιστατικά ανάγονται σε χρονική περίοδο που έληξε το έτος 2018, ήτοι έξι ολόκληρα έτη προ της διενέργειας του διαγωνισμού ... , χωρίς να υπάρχουν ενδείξεις ότι οι οικονομικοί φορείς υπέπεσαν σε νέα αντιανταγωνιστική συμπεριφορά μέχρι σήμερα. Περαιτέρω, οι οικονομικοί φορείς έχουν λάβει μία σειρά πολλαπλών επανορθωτικών μέτρων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, από τα οποία προκύπτει ότι η ανάδοχος εταιρεία και η τρίτη πάροχος στήριξης συμμορφώνονται πλέον με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού και κρίνονται απολύτως αξιόπιστες για την ανάθεση της σύμβασης, όπως έχει ήδη κρίνει και κυπριακή αναθέτουσα αρχή κατά το παρελθόν. Ένατον, η «αυτοκάθαρση» των οικονομικών φορέων έχει υλοποιηθεί μέσα από μία μακρά χρονική περίοδο, κατά την οποία ελήφθησαν πλείστα επανορθωτικά μέτρα, χωρίς να διαπιστώνεται «υποτροπή» των εταιρειών σε αντιανταγωνιστικές συμπεριφορές στο εγγύς με τον χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού χρονικό διάστημα. Επομένως, υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η παράλειψη γνωστοποίησης των επίμαχων πληροφοριών, καθώς και των κρίσεων που περιέχονται στην 1562/2025 απόφαση, με το ανωτέρω Πρακτικό η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγήθηκε ότι δεν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 ούτε στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα με την επωνυμία ... , ούτε στο πρόσωπο της τρίτης δανείζουσας ικανότητα εταιρείας – υπεργολάβου Ακολούθως, με την από 8.12.2025 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το Πρακτικό αυτό και έγινε δεκτό ότι δεν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού λόγω απόκρυψης πληροφοριών στο πρόσωπο των δύο εταιρειών.

29. Στις 24.12.2025, σε συνέχεια των Πρακτικών ... και ... της Επιτροπής Διαγωνισμού και των αποφάσεων έγκρισής τους, και σύμφωνα με τα οριζόμενα στους όρους 3.1.2.1 και 3.2 της διακήρυξης και το άρθρο 103 του ν. 4412/2016, προσκλήθηκε η εταιρεία ... -εντός δέκα ημερών- να υποβάλει εκ νέου τα δικαιολογητικά κατακύρωσης. Με το .../5.1.2026 Πρακτικό της Επιτροπής Διαγωνισμού η Επιτροπή προχώρησε στην αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης (τα οποία υποβλήθηκαν στις 3.1.2026, μεταξύ των οποίων και οι με

ίδια ημερομηνία υπεύθυνες δηλώσεις του Μοναδικού Διαχειριστή των εταιρειών ... και ... , σύμφωνα με το άρθρο 105 παρ. 3 περ. δ' του ν. 4412/2016, περί μη επέλευσης οφινγενών μεταβολών), λαμβάνοντας δε υπόψη το περιεχόμενό τους εισηγήθηκε την αποδοχή τους, καθώς κρίθηκε ότι αυτά ανταποκρίνονται πλήρως στους όρους της διακήρυξης. Ακολούθως, με την από 5.1.2026 απόφαση του Αναπληρωτή Διευθύνοντος Συμβούλου της ΕΕΣΥΠ εγκρίθηκε το ως άνω Πρακτικό περί αποδοχής των δικαιολογητικών κατακύρωσης και κατακυρώθηκε η ελεγχόμενη σύμβαση εκ νέου στην εταιρεία

30. Με τον πρώτο λόγο της υπό κρίση προσφυγής προβάλλεται ότι, κατά την επανάληψη της διαδικασίας αξιολόγησης των δικαιολογητικών κατακύρωσης που έλαβε χώρα σε συμμόρφωση με την αρχική 224/2025 Πράξη του ΣΤ' Κλιμακίου, η ΕΕΣΥΠ έκρινε ότι η εμφιλοχωρήσασα ανακριβής δήλωση ήταν ήσσονος σημασίας ενόψει των ιδιαίτερων περιστάσεων της υπόθεσης και της εν γένει συμπεριφοράς του οικονομικού φορέα. Προβάλλεται, ειδικότερα, ότι τα πραγματικά περιστατικά, που σχετίζονται με τη φερόμενη συμμετοχή της προσωρινής αναδόχου και της τρίτης δανειζουσας ικανότητα – υπεργολάβου σε συμφωνίες για τη στρέβλωση του ανταγωνισμού, δεν θίγουν την αξιοπιστία της αναδόχου για όλους τους λόγους που αναφέρονται στην από 4.9.2025 απόφαση της ΕΕΥΣΠ, που ελήφθη με τη σύμφωνη γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου Επανορθωτικών Μέτρων και η οποία κρίθηκε ως νόμιμη με την ήδη προσβαλλόμενη 1562/2025 απόφαση του Εβδόμου Τμήματος. Συγκεκριμένα, τα σχετικά περιστατικά ανάγονται στο απώτατο παρελθόν, ήτοι σε χρονική περίοδο που έληξε το έτος 2018, έξι έτη προ της διενέργειας του διαγωνισμού, χωρίς να υπάρχουν ενδείξεις ότι οι εταιρείες υπέπεσαν σε νέα αντιανταγωνιστική συμπεριφορά για το επόμενο χρονικό διάστημα και μέχρι σήμερα. Περαιτέρω, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς έχουν λάβει σειρά πολλαπλών επανορθωτικών μέτρων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, τα οποία αναλυτικά αναφέρονται στην ως άνω απόφαση, από τα οποία προκύπτει ότι η ανάδοχος και η τρίτη δανειζουσα ικανότητα – υπεργολάβος συμμορφώνονται πλέον με τους κανόνες του ελεύθερου ανταγωνισμού και κρίνονται απολύτως αξιόπιστες για την ανάθεση της σύμβασης. Υπό τα δεδομένα αυτά, διαπιστώνεται ότι η «αυτοκάθαρση» των δύο οικονομικών φορέων έχει υλοποιηθεί μέσα από μία μακρά χρονική περίοδο, κατά την οποία ελήφθησαν πλείστα επανορθωτικά μέτρα, χωρίς να διαπιστώνεται υποτροπή των εταιρειών σε αντιανταγωνιστικές συμφωνίες κατά το εγγύς με τον χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού χρονικό διάστημα. Ως εκ τούτου, τα πραγματικά δεδομένα που απεκρύβησαν δεν ήταν, κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, πρόσφορα να πλήξουν το κύρος και την αξιοπιστία των εταιρειών, όπως αυτές διοικούνται και δραστηριοποιούνται σήμερα, και συνεπώς δεν ήταν πρόσφορα να επηρεάσουν την απόφαση αποδοχής των εταιρειών αυτών στον διαγωνισμό. Προβάλλεται, εξάλλου, ότι η συμπεριφορά της ανακριβούς δήλωσης, όπως αναφέρεται στην από 4.9.2025 απόφαση της ΕΕΣΥΠ, έλαβε χώρα κατά το στάδιο

υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης, όταν οι δύο οικονομικοί φορείς όφειλαν να προβούν σε οψιγενείς δηλώσεις για τη γνωστοποίηση της εκδοθείσας στις ... δικαστικής απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου, και όχι κατά τον (προγενέστερο) χρόνο υποβολής των ΕΕΕΣ, τα οποία υπεβλήθησαν νόμιμα. Επομένως, η ανακριβής δήλωση αφορά σε οψιγενές περιστατικό (έκδοση της .../2025 απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας), κατά το τελικό στάδιο προ της σύναψης της σύμβασης, κατά το οποίο η προσωρινή ανάδοχος υπέβαλε νέα υπεύθυνη δήλωση, στις 25.6.2025, εν συνεχεία δε συνεργάστηκε πλήρως με την ΕΕΣΥΠ, προκειμένου να τη διαφωτίσει σε σχέση με το περιεχόμενο και τις επιπτώσεις της εκδοθείσας δικαστικής απόφασης και την παροχή των επανορθωτικών μέτρων που ζητήθηκαν. Κατά τους ισχυρισμούς της προσφεύγουσας, από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η σχετική ανακρίβεια δεν έλαβε χώρα, προκειμένου να διασφαλίσει την, άλλως μη νόμιμη, συμμετοχή των δύο οικονομικών φορέων στον ελεγχόμενο διαγωνισμό, αλλά λόγω της εύλογης πεποίθησης των οικονομικών φορέων σχετικά με τον μη κρίσιμο χαρακτήρα των στοιχείων που αναφέρονται στην ισπανική δικαστική απόφαση, ενόψει του χρόνου στον οποίο ανάγονται τα σχετικά γεγονότα (έως το 2018). Τούτων δοθέντων, και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, που διέπει την εφαρμογή προαιρετικών λόγων αποκλεισμού, δεν κρίνεται -κατά τους οικείους ισχυρισμούς- νόμιμος ο αποκλεισμός των οικονομικών φορέων εκ μόνου του λόγου της επίμαχης, ήσσονος σημασίας, ανακριβούς δήλωσης. Τέλος, προβάλλεται ότι εφόσον, με τη διαδικασία που επαναλήφθηκε μετά την έκδοση της 224/2025 Πράξης του ΣΤ΄ Κλιμακίου, κρίθηκε από την ΕΕΣΥΠ ότι η σχετική ανακριβής δήλωση ήταν ήσσονος σημασίας και ότι κατά συνέπεια δεν πληρούται ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ΄ του ν. 4412/2016, αλλά μόνο εκείνος της περ. γ΄, για τον οποίο κρίθηκε στη συνέχεια απαραίτητη η εξέταση επανορθωτικών μέτρων, δεν απαιτείτο ειδική και ρητή αιτιολογία περί της σχετικής θετικής κρίσης της ΕΕΣΥΠ.

31. Με τον δεύτερο λόγο της υπό κρίση προσφυγής, όπως συμπληρώνεται με το κατατεθέν υπόμνημα, προβάλλεται ότι μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης 1562/2025 απόφασης του Εβδόμου Τμήματος επαναλήφθηκε εκ νέου η διαδικασία κατακύρωσης, προκειμένου να συμπληρωθεί και να παρασχεθεί ειδική και πλήρης αιτιολογία περί της μη συνδρομής λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ΄ του ν. 4412/2016 στο πρόσωπο των δύο οικονομικών φορέων, συνεπεία των ως άνω ανακριβών δηλώσεών τους, ώστε, με τον τρόπο αυτό, να θεραπευτεί η τυπική πλημμέλεια της ελλιπούς αιτιολογίας που διαπιστώθηκε με την ανωτέρω απόφαση του Τμήματος. Στο πλαίσιο αυτό, ανακλήθηκε η απόφαση κατακύρωσης, στη συνέχεια αξιολογήθηκε, με το Πρακτικό ... , το οποίο εγκρίθηκε με την από 8.12.2025 απόφαση της διενεργούσας αρχής, κατά τρόπο διακριτό και αναλυτικό από την Επιτροπή Διαγωνισμού, εάν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού της παρ. 4 περ. ζ΄ του άρθρου 73 του ν. 4412/2016 στο πρόσωπο του προσωρινού αναδόχου

και της τρίτης δανείζουσας ικανότητα – υπεργολάβου, σε σχέση με την απόκρυψη πληροφοριών για την εξακρίβωση της απουσίας λόγων αποκλεισμού. Ειδικότερα, η Επιτροπή Διαγωνισμού διαπίστωσε ότι, αντικειμενικώς, με τις από 8.4.2025 υπεύθυνες δηλώσεις τους οι δύο εταιρείες παρέλειψαν να γνωστοποιήσουν στη διενεργούσα αρχή το γεγονός έκδοσης και το περιεχόμενο της .../2025 απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου, πλην όμως, κατά την κρίση της Επιτροπής, η εν λόγω παράλειψη γνωστοποίησης δεν ενέχει βαρύτητα, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες περιστάσεις, τη σημασία και πραγματική επιρροή που θα μπορούσε να ασκήσει η γνωστοποίηση, στις 8.4.2025, των εν λόγω πληροφοριών στην τελική απόφαση της διενεργούσας αρχής και τη βαρύτητα της συμπεριφοράς της προσωρινής αναδόχου για όλους τους λόγους που αναφέρονται στο ανωτέρω Πρακτικό. Προβάλλεται, επομένως, ότι υπό το πρίσμα των ιδιαίτερων περιστάσεων, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η παράλειψη γνωστοποίησης των ως άνω πληροφοριών, καθώς και των κρίσεων που περιέχονται στην 1562/2025 απόφαση του Εβδόμου Τμήματος, ιδίως το ότι η αποσιώπηση της ενδεχόμενης συνδρομής λόγου αποκλεισμού δεν αρκεί από μόνη της, προκειμένου να στοιχειοθετήσει τον λόγο αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, αλλά πρέπει να εξετάζονται οι ιδιαίτερες περιστάσεις, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη των πληροφοριών, η σημασία των πληροφοριών που απεκρύβησαν για τις αποφάσεις της αναθέτουσας-διενεργούσας αρχής και η βαρύτητα της συμπεριφοράς αυτής, η Επιτροπή Διαγωνισμού εισηγήθηκε αιτιολογημένα ότι δεν συντρέχει ούτε ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, ούτε στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...», ούτε στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...». Ως εκ τούτων, προβάλλεται ότι η πλημμέλεια που διαπιστώθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση έχει θεραπευτεί μετά τη νόμιμη επανάληψη της σχετικής διαδικασίας ελέγχου του λόγου αποκλεισμού περί ανακριβούς δήλωσης στο πρόσωπο των δύο εταιρειών, στο πλαίσιο της οποίας διαπιστώθηκε, με ρητή, ειδική και εμπειριστατωμένη αιτιολογία, ότι ο λόγος αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 δεν συντρέχει εν προκειμένω. Κατά συνέπεια, και σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας που διέπει και τον επίμαχο λόγο, δεν κρίνεται νόμιμος ο αποκλεισμός των δύο οικονομικών φορέων εκ μόνου του λόγου της επίμαχης, ήσσονος σημασίας, ανακριβούς δήλωσης.

32. Ο πρώτος λόγος της υπό κρίση προσφυγής είναι απορριπτέος ως αβάσιμος κατά το μέρος που αμφισβητεί την κρίση του Τμήματος αναφορικά με την παράλειψη εκτίμησης εκ μέρους της διενεργούσας τον διαγωνισμό αρχής της συνδρομής ή μη λόγου αποκλεισμού εξαιτίας απόκρυψης πληροφοριών και αλυσιτελής κατά τα λοιπά, δοθέντος ότι έχει ήδη χωρήσει νέα επανάληψη της διαδικασίας σε επιχειρούμενη συμμόρφωση με την ως άνω κρίση του Τμήματος. Ειδικότερα, σύμφωνα με όσα έγιναν ανωτέρω δεκτά, ορθώς κρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση του Τμήματος ότι, κατά το στάδιο της επανάληψης της

διαγωνιστικής διαδικασίας μετά την έκδοση της 224/2025 Πράξης του ΣΤ΄ Κλιμακίου, η διενεργούσα αρχή δεν διέλαβε, ως όφειλε, ρητή και ειδική αιτιολογία περί του εάν συντρέχει ή όχι ο έτερος λόγος αποκλεισμού των άρθρων 73 παρ. 4 περ. ζ΄ του ν. 4412/2016 και 2.2.3.4. περ. ζ΄ της διακήρυξης περί απόκρυψης πληροφοριών σχετικά με τη συνδρομή λόγου αποκλεισμού στο πρόσωπο των δύο εταιρειών. Ειδικότερα, η διενεργούσα αρχή δεν προέβη στην οφειλόμενη εκτίμηση της συμπεριφοράς της προσωρινής αναδόχου και της τρίτης δανειζουσας ικανότητα – υπεργολάβου, η οποία έγκειτο στην απόκρυψη έκδοσης της .../2025 απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας, της σοβαρότητας των πληροφοριών που απεκρύβησαν, των ιδιαίτερων περιστάσεων, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη των πληροφοριών, της σημασίας των πληροφοριών που απεκρύβησαν για τις αποφάσεις της διενεργούσας αρχής, καθώς και της βαρύτητας της ως άνω επιδειχθείσας συμπεριφοράς. Και τούτο, καθόσον ο σχετικός με την απόκρυψη πληροφοριών λόγος αποκλεισμού είναι αυτοτελής και ανεξάρτητος από τον λόγο αποκλεισμού που αποσιωπήθηκε, με συνέπεια την υποχρέωση της διενεργούσας αρχής να διαλάβει αιτιολογημένη κρίση περί του αν συνέτρεχε εν προκειμένω ο λόγος αυτός αποκλεισμού, έστω και αν ο συντρέχων με αυτόν λόγος αποκλεισμού, που αφορά στη στρέβλωση του ανταγωνισμού κρίθηκε από τη διενεργούσα αρχή ότι έχει θεραπευτεί με τα επανορθωτικά μέτρα που δήλωσε η εταιρεία αυτή. Ως εκ τούτου, η διενεργούσα αρχή είχε, εν προκειμένω, την αποκλειστική ευθύνη να διαλάβει ίδια εκτίμηση, με ρητή, ειδική και πλήρη αιτιολογία, ως προς την αξιοπιστία και ακεραιότητα της αναδόχου, όχι μόνο υπό το πρίσμα του λόγου αποκλεισμού της περ. γ΄ της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, αλλά και υπό το πρίσμα της συρρέουσας κατά τα ανωτέρω περ. ζ΄. Επομένως, η ως άνω παράλειψη της διενεργούσας αρχής να εκτιμήσει πρωτογενώς και να αιτιολογήσει ρητώς και ειδικώς εάν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών, πέραν του ότι καθιστούσε ανέφικτο τον έλεγχο νομιμότητας της εκτίμησης αυτής, ορθώς κρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι συνιστά ουσιώδη πλημμέλεια που κωλύει τη σύναψη της σύμβασης, απορριπτομένων των περί του αντιθέτου προβαλλόμενων λόγων της προσφυγής.

33. Ως προς τον δεύτερο λόγο προσφυγής, επισημαίνεται κατ' αρχάς ότι η νέα επανάληψη της διαδικασίας, η οποία έλαβε χώρα μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης του Τμήματος, διενεργήθηκε, κατ' εφαρμογή του άρθρου 106 παρ. 3 του ν. 4412/2016, στο πλαίσιο επιχειρούμενης συμμόρφωσης με την κρίση που διέλαβε η απόφαση αυτή αναφορικά με την αναδειχθείσα πλημμέλεια της παράλειψης αιτιολόγησης ως προς τη συνδρομή ή μη του λόγου αποκλεισμού της απόκρυψης της έκδοσης της .../2025 απόφασης του ποινικού Δικαστηρίου της Ισπανίας. Η εν λόγω επανάληψη της διαδικασίας από το στάδιο του ελέγχου των δικαιολογητικών κατακύρωσης παραδεκτώς φέρεται ενώπιον της Ολομέλειας, σύμφωνα με την ως άνω διάταξη, καθόσον, μολοντί με την

προσβαλλόμενη απόφαση διαγνώστηκε η εξακολούθηση ύπαρξης ουσιώδους πλημμέλειας που κωλύει την υπογραφή της σύμβασης, η ΕΕΣΥΠ, ως διενεργούσα αρχή, διατηρούσε πάντως την ευχέρεια να επιχειρήσει να συμμορφωθεί με τις διαλαμβανόμενες κρίσεις του Τμήματος και να θεραπεύσει τη διαπιστωθείσα πλημμέλεια από το στάδιο που αυτή εμφίλοχώρησε. Συναφώς, παραδεκτώς ελέγχεται η νομιμότητα της διαδικασίας αυτής επανάληψης από την Ολομέλεια, καθόσον, όπως έγινε δεκτό (βλ. σκέψη 5), η Ολομέλεια, όταν επιλαμβάνεται προσφυγής αναθεώρησης διατηρεί την εξουσία να ερευνά την υπόθεση, ως δικαστήριο δεύτερου βαθμού πλήρους δικαιοδοσίας, και, συνεπώς, εξετάζει κάθε λόγο προσφυγής, έστω και μεταγενέστερα προκύψαντα, στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 106 παρ. 3 του ν. 4412/2016.

34. Περαιτέρω, η απόφαση της διενεργούσας τον διαγωνισμό αρχής, περί της μη συνδρομής του λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 στο πρόσωπο των ως άνω φορέων, πρέπει να ελεγχθεί ως προς τη σαφήνεια, πληρότητα και επάρκεια της οικείας αιτιολογίας, στο πλαίσιο της οποίας, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, πρέπει να εξεταστούν οι ιδιαίτερες περιστάσεις, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη των πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των επανορθωτικών μέτρων που έχουν ληφθεί σε σχέση με τον αποσιωπηθέντα λόγο αποκλεισμού, η σημασία των πληροφοριών που απεκρύβησαν για τις αποφάσεις της διενεργούσας αρχής και η βαρύτητα της συμπεριφοράς αυτής. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα προαναφερόμενα κρίσιμα δεδομένα της υπό κρίση υπόθεσης, σε συνδυασμό με την αρχή της αναλογικότητας, κρίνει κατά πλειοψηφία ως πλημμελή και ανεπαρκή τη σχετική αιτιολογία του .../8.12.2025 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, συνεκτιμωμένων ειδικότερα των εξής παραμέτρων: α) Η αναφορά στο ότι η συγκεκριμένη δικαστική απόφαση δεν επέβαλε στην ίδια την προσωρινή ανάδοχο κύρωση αποκλεισμού από την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων είναι αλυσιτελής, καθόσον δεν αίρει την υποχρέωση και των δύο ως άνω φορέων να γνωστοποιήσουν στη διενεργούσα αρχή πληροφορίες σχετικά με τη συνδρομή του επίμαχου λόγου αποκλεισμού και ιδίως την έκδοση της επίμαχης δικαστικής απόφασης. Σύμφωνα δε με τη ρητή πρόβλεψη της διακήρυξης, η συνδρομή των λόγων αποκλεισμού ελέγχεται με τους ίδιους όρους τόσο για την ανάδοχο όσο και για τους φορείς στις ικανότητες των οποίων προτίθεται να στηριχθεί η ανάδοχος. Άλλωστε και η τελευταία, σύμφωνα με την ως άνω δικαστική απόφαση, είχε εμπλακεί στις διαπιστωθείσες παραβάσεις, κατά τα προαναφερθέντα. β) Η επικαλούμενη άσκηση έφεσης κατά της ως άνω δικαστικής απόφασης δεν ασκεί καμία επιρροή στην επιβαλλόμενη υποχρέωση γνωστοποίησής της και στην κρισιμότητα των πληροφοριών που έπρεπε αυτοβούλως να παρασχεθούν στη διενεργούσα αρχή, περίπτωση για την οποία αρκούσε η ύπαρξη επαρκώς εύλογων ενδείξεων, πολλώ δε μάλλον που εν προκειμένω δεν επρόκειτο καν για την έναρξη της ποινικής διαδικασίας ή άλλου είδους πληροφορίες, αλλά είχε εκδοθεί ήδη

οριστική δικαστική απόφαση από τις ... , με την αναγνώριση της ελαφρυντικής περίπτωσης της καθυστερημένης ομολογίας. γ) Η αναφορά στο ότι η προσωρινή ανάδοχος αυτοβούλως ενημέρωσε τη διενεργούσα αρχή είναι ανακριβής δοθέντος ότι η σχετική ενημέρωση έγινε αναγκαστικά, κατόπιν της από 20.5.2025 επιστολής της εταιρείας ... (δανείζοντας ικανότητα στην [αποκλεισθείσα] ...), και αφού όχι μόνο είχε ολοκληρωθεί η οικεία διαδικασία ανάθεσης αλλά είχε πλέον υποβληθεί η σχετική σύμβαση στο Ελεγκτικό Συνέδριο για τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου στις 15.5.2025. δ) Η επανειλημμένη επίκληση του τεκμηρίου αθωότητας επίσης δεν ασκεί επιρροή στην υποχρέωση παροχής πληροφοριών, για την οποία αρκούν οι επαρκώς εύλογες ενδείξεις, και έτι περαιτέρω παραγνωρίζει συστηματικά το γεγονός ότι υπήρξε ομολογία των αποδοθεισών παραβάσεων, με αποτέλεσμα με την εν λόγω απόφαση να αναγνωριστεί η ελαφρυντική περίπτωση της καθυστερημένης ομολογίας. ε) Η επίκληση άγνοιας της υποχρέωσης γνωστοποίησης της έκδοσης της ως άνω απόφασης είναι αβάσιμη, δοθέντος ότι επρόκειτο για μια γνωστή ποινική διαδικασία στους ως άνω οικονομικούς φορείς, που κατέληξε στην έκδοση της κρίσιμης δικαστικής απόφασης, οι δε διατάξεις του νόμου και οι συναφείς όροι της οικείας διακήρυξης ήταν σαφείς για την υποχρέωση παροχής των σχετικών πληροφοριών, πολλώ δε μάλλον που επρόκειτο όχι απλώς για εύλογες ενδείξεις αλλά για την έκδοση της ως άνω δικαστικής απόφασης, η οποία δεν κατέλειπε κανένα περιθώριο διαφορετικής ερμηνείας και καθιστούσε, κατά τρόπο πρόδηλο, απολύτως επιβεβλημένη τη σχετική γνωστοποίηση. στ) Στο πλαίσιο αυτό και όσον αφορά τη σημασία των αποκρυσταλλωμένων πληροφοριών, κρίνεται ότι ειδικώς η έκδοση της εν λόγω απόφασης αποτελούσε κρίσιμη και ιδιαίτερα σοβαρή πληροφορία, καθοριστικής σημασίας για τις αποφάσεις που έπρεπε να λάβει η αναθέτουσα αρχή, οι οποίες απαιτούσαν περαιτέρω αλληλέγγυες εκτιμήσεις και αναγκαίες σταθμίσεις σε εξατομικευμένο επίπεδο, με μη προδιαγεγραμμένο αποτέλεσμα. Η εν λόγω καθοριστική σημασία κρίνεται με βάση τη σημαντικότητα του εν λόγω στοιχείου για την εξέλιξη της διαδικασίας και δεν μπορεί να καταλυθεί εκ του αποτελέσματος της εξέτασης των ληφθέντων επανορθωτικών μέτρων, τα οποία κρίθηκαν ικανά να θεραπεύσουν τον έτερο λόγο αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016. Υπό το πρίσμα αυτό, δεν ευσταθεί το επιχείρημα ότι, κατόπιν της ως άνω κρίσης για τα επανορθωτικά μέτρα, ουδέν όφελος αποκόμισε ή θα μπορούσε να αποκομίσει η ανάδοχος εταιρεία από την παράλειψή της να γνωστοποιήσει το γεγονός της έκδοσης και του περιεχομένου της απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου, δοθέντος ότι, υπό την εκδοχή αυτή, θα οδηγούμασταν σε γενικώς ισχύουσα συνθήκη συμπαράσυρσης του λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 από εκείνον της περ. γ' και κατάλυσης της αυτοτέλειάς του και της ειδικής σημασίας του. Ειδικότερα, τα εν λόγω επανορθωτικά μέτρα αποτελούν μεν μια παράμετρο που συνεκτιμάται, στο πλαίσιο της εκτίμησης των ιδιαίτερων περιστάσεων υπό τις οποίες

συντελέστηκε η αποσιώπηση της έκδοσης της ως άνω δικαστικής απόφασης, πλην η κριθείσα επάρκειά τους για την άρση του λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. γ' του ν. 4412/2016 δεν συνεπάγεται άνευ άλλου άρση και του αντίστοιχου λόγου της περ. ζ', ως εκ της αυτοτέλειας των σχετικών λόγων και της υποχρέωσης της διενεργούσας αρχής να αποφανθεί διακριτά για τη συνδρομή έκαστου εξ αυτών. Μάλιστα, εξαιτίας ακριβώς της ιδιαίτερης σημασίας της έκδοσης της ως άνω δικαστικής απόφασης, θα ήταν αναμενόμενο τα εν λόγω ληφθέντα επανορθωτικά μέτρα να είχαν συντελέσει και στην αποφυγή της ιδιαίτερα επιβαρυντικής συμπεριφοράς της απόκρυψης της εν λόγω κρίσιμης πληροφορίας και στην υπό κρίση υπόθεση. ζ) Υπό τις ως προεκτεθείσες περιστάσεις, δεν παρίσταται νομίμως και επαρκώς αιτιολογημένη η προπαρατεθείσα κρίση της διενεργούσας αρχής, δοθέντος ότι παραβλέπει το γεγονός ότι η αποσιώπηση της έκδοσης της ως άνω δικαστικής απόφασης αντίκειται προδήλως σε σαφείς όρους του νόμου και της οικείας διακήρυξης, καθώς και στις αρχές της καλής πίστης και της διαφάνειας, με αποτέλεσμα η επιδειχθείσα συμπεριφορά στο πλαίσιο του συγκεκριμένου διαγωνισμού να εμφανίζει ιδιαίτερη βαρύτητα με βάση και την αρχή της αναλογικότητας, περαιτέρω δε ήταν δυνητικά ικανή να θέσει σε διακινδύνευση και την αποτελεσματική άσκηση της αρμοδιότητας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, στο οποίο κατά την αρχική υποβολή των στοιχείων για τη διενέργεια προσυμβατικού ελέγχου, δεν περιλαμβανόταν οποιαδήποτε σχετική γνωστοποίηση. η) Ενόψει των προεκτεθέντων, η αναφορά στα ληφθέντα επανορθωτικά μέτρα και τη σύγχρονη δραστηριότητα των ως άνω φορέων δεν επαρκεί, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, για να θεραπεύσει τον κρίσιμο λόγο αποκλεισμού αναφορικά με την απόκρυψη στον συγκεκριμένο διαγωνισμό της έκδοσης της ως άνω δικαστικής απόφασης και να άρει τη βαρύτητα της συγκεκριμένης συμπεριφοράς που επιδείχθηκε στην υπό κρίση διαδικασία ανάθεσης, η οποία όπως προαναφέρθηκε, πέραν της παραβίασης των εφαρμοστέων διατάξεων και όρων των διακήρυξης, καθώς και των αρχών που διέπουν τον διαγωνισμό, ενείχε επιπροσθέτως δυνητικές σοβαρές δυσμενείς προεκτάσεις και στον έλεγχο του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Κατόπιν αυτών, η κατά τα ανωτέρω πλημμελής αιτιολόγηση της διενεργούσας αρχής κατά την εκτίμηση της συνδρομής του αυτοτελούς λόγου αποκλεισμού του άρθρου 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016, που αφορά στην απόκρυψη πληροφοριών, αποτελεί κατά την πλειοψηφούσα άποψη ουσιώδη πλημμέλεια της ελεγχόμενης διαγωνιστικής διαδικασίας, με συνέπεια να καθίσταται απορριπτέα η υπό κρίση προσφυγή.

35. Μειοψήφησαν η Πρόεδρος Σωτηρία Ντούνη, οι Αντιπρόεδροι Ευαγγελία -Ελισάβετ Κουλουμπίνη και Δημήτριος Πέππας, και οι Σύμβουλοι Βασιλική Προβίδη, Νεκταρία Δουλιανάκη και Μαρία Μουσιάδου, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: **35.1.** Με το άρθρο 73 παρ. 4 περ. ζ' του ν. 4412/2016 (άρθρο 57 παρ. 4 περ. η' της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ) έχει αναχθεί σε αυτοτελή

(δυνητικό) λόγο αποκλεισμού η υποβολή εκ μέρους των οικονομικών φορέων ανακριβούς δήλωσης (είτε κατά το στάδιο υποβολής προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής -διά του ΕΕΕΣ, σύμφωνα με το άρθρο 79 του ν. 4412/2016-, είτε κατά το στάδιο της υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης -διά της υποβολής της υπεύθυνης δήλωσης περί οψιγενών μεταβολών, σύμφωνα με τα άρθρα 104 παρ. 1 περ. γ' και 105 παρ. 3 περ. δ' του ν. 4412/2016), η ανακρίβεια της οποίας έγκειται στην απόκρυψη κρίσιμων πληροφοριών αναφορικά με τη συνδρομή άλλου λόγου αποκλεισμού, ως τέτοιες δε νοούνται όλες οι πληροφορίες, οι οποίες θα οδηγούσαν την αναθέτουσα αρχή στη διαπίστωση ότι συντρέχει το πραγματικό κάποιου άλλου λόγου αποκλεισμού, κατά τους κρίσιμους χρόνους, κατά τους οποίους ελέγχεται η συνδρομή ή μη των όρων συμμετοχής στο διαγωνισμό, σύμφωνα με το άρθρο 104 παρ. 1 του ν. 4412/2016. Η αντικειμενική συνδρομή του λόγου αυτού αποκλεισμού, η οποία συμπίπτει με το χρόνο υποβολής της ως άνω ανακριβούς δήλωσης και, ως εκ τούτου, υπόκειται σε όλους τους περιορισμούς που απορρέουν από τις διατάξεις των άρθρων 102 και 103 παρ. 2 του ν. 4412/2016, αναφορικά με την παροχή διευκρινίσεων ως προς τις αποκρυβείσες πληροφορίες, δεν θίγει πάντως τη διακριτή και αυτοτελή διαδικασία αξιολόγησης εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 57 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ (άρθρο 73 παρ. 7 και 8 του ν. 4412/2016), σε συνδυασμό με τις αιτιολογικές σκέψεις 101 και 102 της Οδηγίας, του ελάσσονος ή μείζονος χαρακτήρα, κατά την εφαρμογή του λόγου αυτού αποκλεισμού, και της εκφοράς αιτιολογημένης κρίσης, ενόψει έκδοσης απόφασης αποκλεισμού ή μη, σε σχέση με την αξιοπιστία οικονομικού φορέα, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει, κατ' αρχήν, ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών. Εξάλλου, κατά τη διατύπωση του άρθρου 73 παρ. 7 του ν. 4412/2016, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, που εμπίπτει σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 4 -η δε περ. ζ' δεν εξαιρείται από αυτές- μπορεί να προσκομίζει στοιχεία, προκειμένου να αποδείξει ότι τα μέτρα που έλαβε επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του, παρά το γεγονός ότι συντρέχει ο σχετικός λόγος αποκλεισμού. Ειδικώς δε όταν συντρέχει ο λόγος αποκλεισμού περί απόκρυψης πληροφοριών, τα στοιχεία που μπορούν, έστω και μεταγενέστερα, να τεθούν στη διάθεση της αναθέτουσας αρχής αφορούν στα υπό αξιολόγηση μέτρα και όχι απλώς στις πληροφορίες που απεκρύβησαν. Τούτο δε, καθόσον, αν και οι οικονομικοί φορείς οφείλουν να ενημερώνουν αυθόρμητα την αναθέτουσα αρχή, κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως συμμετοχής ή της προσφοράς τους, για την ύπαρξη περιστατικών που μπορεί να θεμελιώσουν λόγο αποκλεισμού τους, εντούτοις η αναθέτουσα αρχή, όταν διαπιστώνει την ύπαρξη των περιστατικών, οφείλει, πάντως, να παράσχει τη δυνατότητα στους ενδιαφερόμενους φορείς να προσκομίσουν αποδείξεις για τα διορθωτικά μέτρα που τυχόν έλαβαν, εφόσον μία τέτοια υποχρέωση αυθόρμητης προσκόμισης των αποδείξεων, κατά το χρόνο υποβολής της αιτήσεως συμμετοχής ή της προσφοράς, δεν προβλέπεται κατά τρόπο σαφή, προβλέψιμο και μη

αμφίσημο ούτε στην εθνική νομοθεσία, ούτε στα έγγραφα της σύμβασης (ΔΕΕ, απόφαση της 14.1.2021, RTS infra BVBA και Aannemingsbedrijf Norré-Behaegel BVBA, C-387/19, σκ. 41-42). **35.2.** Η διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 73 παρ. 7 και 8 του ν. 4412/2016 προϋποθέτει τη λήψη μέτρων προς αποκατάσταση της αξιοπιστίας του οικονομικού φορέα, ο οποίος τελεί σε μία ή περισσότερες καταστάσεις αποκλεισμού, σύμφωνα με την παρ. 4 του ίδιου άρθρου, λήψη δε τέτοιων μέτρων δεν νοείται αυτοτελώς για την περίπτωση αποκλεισμού που αφορά στην απόκρυψη πληροφοριών (πρβλ. ΣτΕ 49/2025, σκ. 17), καθώς αυτά αναγκαιώς συνεχονται, ως εκ της φύσεως του συγκεκριμένου λόγου αποκλεισμού, με μέτρα που τυχόν έχουν ληφθεί, ήδη πριν τη διενέργεια του ελεγχόμενου διαγωνισμού, και αφορούν ευθέως στις καταστάσεις (υποχρεωτικού ή προαιρετικού) αποκλεισμού, το πραγματικό των οποίων είχε αποσιωπηθεί κατά τον κρίσιμο χρόνο δήλωσης της συνδρομής ή μη κάποιου λόγου αποκλεισμού. Εντούτοις, η αναθέτουσα αρχή δεν κωλύεται, εφόσον για κάποιο λόγο προαιρετικού αποκλεισμού, ο οποίος συρρέει με τον (αυτοτελή) λόγο αποκλεισμού της αποσιώπησής του, έχουν ληφθεί μέτρα για την αποκατάσταση της αξιοπιστίας του οικονομικού φορέα, αναφορικά με το λόγο αποκλεισμού που αποσιωπήθηκε, και τα μέτρα αυτά έχουν εκτιμηθεί ως επαρκή εκ μέρους της, να κρίνει ότι τα μέτρα αυτά επαρκούν για να αποδείξουν την αξιοπιστία του και υπό το πρίσμα του αυτοτελούς λόγου αποκλεισμού της περ. ζ' της παρ. 4 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016, με την προϋπόθεση, πάντως, ότι εκφέρει ίδια και αιτιολογημένη κρίση αναφορικά με την επάρκεια ή μη των στοιχείων αυτών να αποκαταστήσουν την τρωθείσα αξιοπιστία του οικονομικού φορέα ειδικά ως προς το γεγονός ότι απέκρυψε την κατ' αρχήν συνδρομή στο πρόσωπό του του λόγου αποκλεισμού, στον οποίο τα μέτρα αυτά αφορούν. Διαφορετική εκδοχή, ανεξαρτήτως του ότι δεν συμβιβάζεται με την αρχή της αναλογικότητας, η οποία διαπνέει την εφαρμογή των προαιρετικών λόγων αποκλεισμού (βλ. αιτιολογική σκ. 101 παρ. 3 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), καθιστά δε κενό γράμμα το άρθρο 57 παρ. 6 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, στο ρυθμιστικό πεδίο της οποίας υπάγονται όλοι οι προαιρετικοί λόγοι αποκλεισμού (βλ. και αιτιολογική σκέψη 102 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ), τελεί δε σε αντίφαση με την αποκλειστική ευχέρεια που ανατίθεται από το δίκαιο της ΕΕ στην αναθέτουσα αρχή να αξιολογεί την ακεραιότητα και την αξιοπιστία ενός οικονομικού φορέα, σχετικά με τη συνδρομή στο πρόσωπό του ενός αποσιωπηθέντος λόγου αποκλεισμού, αλλά να μην μπορεί να προβεί στην ίδια αξιολόγηση και για την ίδια τη συμπεριφορά της αποσιώπησής του, η οποία έχει αναχθεί σε αυτοτελή μεν λόγο αποκλεισμού, το πραγματικό του οποίου όμως ευθέως συνέχεται με τη συνδρομή ή μη άλλου λόγου αποκλεισμού (πρβλ. ΔΕΕ, απόφαση της 3.6.2021, Rad Service, C-210/20, σκ. 29, 35-37, καθώς και τις από 17.9.2020 Προτάσεις του Γενικού Εισαγγελέα στην υπόθεση RTS infra BVBA, C-387/19, σκ. 90-92). Υπό την έννοια αυτή, η εξέταση της βαρύτητας των πληροφοριών που απεκρύβησαν αφορά ιδίως στο ζήτημα, εάν θα μπορούσαν να

ασκήσουν επιρροή στην απόφαση που λαμβάνεται από την αναθέτουσα αρχή να αποκλείσει ή όχι έναν οικονομικό φορέα από τη συνέχεια του διαγωνισμού, εάν της είχε γίνει εξ αρχής γνωστό το πραγματικό του λόγου αποκλεισμού, με τον οποίο οι πληροφορίες αυτές συνέχονται. **35.3.** Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εκτέθηκε στη σκέψη 10, ο έλεγχος της αιτιολογίας για τη συνδρομή ή μη του λόγου αποκλεισμού απόκρυψης πληροφοριών συνίσταται ιδίως, στο εάν η αναθέτουσα αρχή εκφέρει συγκεκριμένη και εξατομικευμένη εκτίμηση, λαμβάνοντας υπόψη και όλα τα στοιχεία που προσκομίστηκαν ενώπιον της από τον οικονομικό φορέα, για το σύνολο των πραγματικών περιστατικών που στοιχειοθετούν τον λόγο αυτό αποκλεισμού και καθιστούν τη σχετική παρατυπία ως μείζονος ή ελάσσονος σημασίας, με βάση τις ιδιαίτερες περιστάσεις, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη πληροφοριών, τη σημασία αυτών για τις αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής και τη βαρύτητα της ίδιας της απόκρυψης ως συμπεριφοράς. Ο έλεγχος αυτός, χωρίς να εξικνείται μέχρι το σημείο πρωτογενούς εκτίμησης, καθ' υποκατάσταση ή αντικατάσταση της οικείας κρίσης της αναθέτουσας αρχής, της αξιοπιστίας ή μη του οικονομικού φορέα που απέκρυψε πληροφορίες, είναι έλεγχος ορίων και περιορίζεται στην εξέταση, εάν έχει εκφερθεί τέτοια κρίση για όλους τους ως άνω παράγοντες και εάν αυτή η κρίση, συνολικά εκτιμώμενη, δικαιολογεί την τελική απόφαση της αναθέτουσας αρχής να αποκλείσει ή μη τον οικονομικό φορέα, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει, κατ' αρχήν, ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών. **35.4.** Ως προς τον έλεγχο νομιμότητας της επαναληφθείσας, μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης, διαδικασίας, διαπιστώνεται ότι πρέπει να κριθεί στο πλαίσιο των διατάξεων του άρθρου 73 παρ. 7 και 8 του ν. 4412/2016, οι οποίες αφορούν ειδικά στην περίπτωση διαπίστωσης της αξιοπιστίας οικονομικού φορέα, ο οποίος εμπίπτει κατ' αρχήν σε μία από τις καταστάσεις που αναφέρονται στην παρ. 4 του ίδιου άρθρου (εν προκειμένω, στην κατάσταση της περ. ζ' της παρ. 4 περί απόκρυψης πληροφοριών). Στο πλαίσιο αυτό, παρατηρείται κατ' αρχήν ότι η Επιτροπή Διαγωνισμού δεν εκτίμησε την αξιοπιστία της επίμαχης ανακριβούς δήλωσης με βάση τυχόν επανορθωτικά μέτρα που να αφορούν ειδικώς την ως άνω παρατυπία, προεχόντως διότι, όπως αναφέρθηκε, τέτοια επανορθωτικά μέτρα δεν μπορούν να νοηθούν στην περίπτωση του λόγου αποκλεισμού λόγω απόκρυψης πληροφοριών. Εντούτοις, δοθέντος ότι ούτε από το νόμο ούτε από τους όρους της διακήρυξης προβλέπεται ότι αποκλείεται συλλήβδην η εφαρμογή της διαδικασίας αυτής στην περίπτωση του επίμαχου λόγου αποκλεισμού, η διενεργούσα αρχή δεν κωλύεται, ως σιωπηρά έγινε δεκτό και με την απόφαση του Τμήματος, να εκλάβει εξατομικευμένη κρίση για τη συνδρομή του ή μη, αξιολογώντας τη βαρύτητα της τελεσθείσας παρατυπίας της απόκρυψης πληροφοριών σχετικών με έτερο λόγο αποκλεισμού (ήτοι το λόγο αποκλεισμού της συμμετοχής σε αντανταγωνιστικές συμπράξεις). Τούτο δε, καθόσον η ευχέρεια που καταλείπεται στην αναθέτουσα

αρχή να εκτιμήσει αυτοτελώς τη σοβαρότητα της απόκρυψης, έχει την έννοια ότι δεν αρκεί η διαπίστωση ότι ο προσφέρων αποσιώπησε την ενδεχόμενη συνδρομή άλλου λόγου αποκλεισμού, αλλά είναι επιπλέον αναγκαίο, με βάση την αρχή της αναλογικότητας, να εξετάζονται οι ιδιαίτερες περιστάσεις, υπό τις οποίες έλαβε χώρα η απόκρυψη, η σημασία των πληροφοριών που απεκρύβησαν για την τελική απόφαση της αναθέτουσας αρχής και η βαρύτητα της συμπεριφοράς αυτής. Ενόψει δε του ότι η εκτίμηση της ακεραιότητας του οικονομικού φορέα, στο πρόσωπο του οποίου συντρέχει, κατ' αρχήν, κάποιος (δυνητικός) λόγος αποκλεισμού, ανάγεται στην ίδια τη σχέση εμπιστοσύνης μεταξύ αυτού και της αναθέτουσας αρχής, η κρίση από την τελευταία του μείζονος ή ελάσσονος χαρακτήρα της παρατυπίας, στην οποία υπέπεσε ο οικονομικός φορέας, δεν δύναται να υποκατασταθεί από το Δικαστήριο, στο πλαίσιο ελέγχου αιτιολογίας της κρίσης αυτής, εφόσον, πάντως, παρατίθενται με την κρίση αυτή σαφώς και επαρκώς οι λόγοι, για τους οποίους ο οικονομικός φορέας εξακολουθεί να είναι αξιόπιστος για την αναθέτουσα αρχή, αν και έχει υποπέσει, αντικειμενικά, στην παρατυπία (της απόκρυψης πληροφοριών). **35.5.** Εν προκειμένω, από το περιεχόμενο του ... , από 8.12.2025, Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού προκύπτει ότι έχουν εκτεθεί σαφώς και επαρκώς οι λόγοι, για τους οποίους κρίθηκε ότι οι δύο εταιρείες, στο πρόσωπο των οποίων συνέτρεξε ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών, εξακολουθούν να απολαύουν της εμπιστοσύνης της διενεργούσας το διαγωνισμό αρχής, με αναφορά τόσο στις περιστάσεις και τη βαρύτητα της παράλειψης γνωστοποίησης, με την υποβολή της αρχικής υπεύθυνης δήλωσης, της .../2025 απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου, όσο και στην κρισιμότητα της πληροφορίας αυτής στην απόφαση της διενεργούσας αρχής να μην προβεί σε αποκλεισμό της προσωρινής αναδόχου, θεωρώντας ότι θα ήταν, κατ' αποτέλεσμα, δυσανάλογος με βάση όλα τα κρίσιμα δεδομένα. Κατά την πρωτογενή της εκτίμηση, η διενεργούσα αρχή δέχτηκε ιδίως ότι η εξ αντικειμένου παράλειψη γνωστοποίησης του γεγονότος της έκδοσης και του περιεχομένου της απόφασης του ισπανικού Δικαστηρίου κανένα όφελος δεν προσπόρισε και δεν θα μπορούσε να προσπορίσει στην προσωρινή ανάδοχο εταιρεία, διότι τα πραγματικά γεγονότα που απεκρύβησαν δεν ήταν πρόσφορα να πλήξουν το κύρος και την αξιοπιστία ούτε αυτής ούτε και της τρίτης δανείζουσας εμπειρία – υπεργολάβου εταιρείας, όπως διοικούνται και δραστηριοποιούνται σήμερα, συνεπώς δεν ήταν και πρόσφορα να επηρεάσουν -ούτε επηρέασαν- την απόφαση αποδοχής των δύο εταιριών στο διαγωνισμό. Τούτο δε, καθόσον τα σχετικά περιστατικά ανάγονται σε μία χρονική περίοδο που έληξε το έτος 2018, χωρίς να υπάρχουν ενδείξεις ότι οι οικονομικοί αυτοί φορείς υπέπεσαν σε νέα αντιανταγωνιστική συμπεριφορά μέχρι σήμερα και, ιδίως, στο εγγύς με το χρόνο διενέργειας του διαγωνισμού χρονικό διάστημα, έχουν δε λάβει μία σειρά πολλαπλών επανορθωτικών μέτρων κατά τη διάρκεια των τελευταίων ετών, από τα οποία προκύπτει ότι συμμορφώνονται πλέον με τους κανόνες του ελεύθερου

ανταγωνισμού, και κρίνονται απολύτως αξιόπιστοι για την ανάθεση της ελεγχόμενης σύμβασης. Με τα δεδομένα αυτά, παρόλο που κατ' αρχήν συνέτρεξε ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών, όπως δέχτηκε και η Επιτροπή Διαγωνισμού, ο λόγος με επαρκή αιτιολογία εκτιμήθηκε από αυτή ως ήσσονος σημασίας, δοθέντος ότι εκφέρεται εξατομικευμένη κρίση για τη μη συνδρομή του, αναφορικά με το κρίσιμο, εν προκειμένω, ζήτημα, εάν τα πραγματικά περιστατικά που αναφέρονται στην .../2025 απόφαση του Δικαστηρίου της Ισπανίας θα οδηγούσαν τη διενεργούσα αρχή σε απόφαση αποκλεισμού, εάν είχαν τεθεί υπόψη αυτής κατά το χρόνο υποβολής των από 8.4.2025 υπεύθυνων δηλώσεων, παρέλκει δε η εξέταση της σκοπιμότητας των σχετικών κρίσεων της διενεργούσας αρχής, διότι αυτή ανήκει αποκλειστικά στην ίδια. Επομένως, έχει θεραπευθεί η, διαπιστωθείσα αρχικώς από το ΣΤ' Κλιμάκιο, ακολούθως δε και από το Έβδομο Τμήμα, πλημμέλεια της μη αιτιολόγησης περί του εάν συντρέχει ή όχι ο λόγος αποκλεισμού της απόκρυψης πληροφοριών στο πρόσωπο των εταιρειών «...» και «...», κατ' αποδοχή του δεύτερου λόγου της υπό κρίση προσφυγής. Η γνώμη, όμως, αυτή δεν κράτησε.

36. Κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω και σύμφωνα με όσα κατά πλειοψηφία έγιναν δεκτά στη σκέψη 34, η ένδικη προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την προσφυγή αναθεώρησης.

Απορρίπτει την παρέμβαση.

Δεν αναθεωρεί τη 1562/2025 απόφαση του Εβδόμου Τμήματος.

Αποφαίνεται ότι κωλύεται η υπογραφή του σχεδίου σύμβασης μεταξύ του Υπουργείου Κλιματικής Κρίσης και Πολιτικής Προστασίας και της εταιρείας ... για την ανάθεση της προμήθειας με τίτλο «Προμήθεια είκοσι πέντε (25) Αμφιβίων Μονοκινητήριων Αεροσκαφών Πυρόσβεσης για τα νησιωτικά συμπλέγματα».

Κρίθηκε και αποφασίστηκε σε τηλεδιάσκεψη στις 26 Ιανουαρίου 2026, κατ' εφαρμογή του άρθρου 295 παρ. 2 του ν. 4700/2020.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

ΑΓΓΕΛΙΚΗ ΠΑΝΟΥΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ

Δημοσιεύθηκε σε έκτακτη δημόσια συνεδρίαση, στις 9 Φεβρουαρίου 2026 (βλ. πρακτικό δημοσίευσης με όμοια ημερομηνία).

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΣΩΤΗΡΙΑ ΝΤΟΥΝΗ

ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ ΤΣΑΛΑ

Για την ακρίβεια

Η Γραμματέας

Σταυρούλα Τσάλα